БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 86 (7086)
АПРЕЛИИН 12
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хүдөө нютагуудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ

Коммунистическэ парти, Советскэ ...вительство арад зонойнгоо ажа...далые бүри хүхюун сэнгэлиг, ...н дэлгэр болгохын түлөө саг үр...жын анхарал оролдолго гаргана. ...алажалай продуктнуудые үйлэд...лгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ...-гэй январска Пленумэй тогтоол, ...СР-эй Верховно Соведэй хоёрдо... сессиин шиидхэбэринүүд энэ ехэ ...арал оролдолгын толотомо гэр...ь боложо үгэнэ.

Советскэ хүнүүд партиин зохёоһон ...ри ехэ программые ажал хүдэл...и дээрээ бэелүүлэн, алдарта Эхэ ...нойнгоо улам һалбаран бадар... түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ ...дал гансахан колхозниудай, ...С-үүд болон совхозуудай хүдэл...лэгшэдэй шиидхэхэ хэрэг бэшэ, ...н бүгэдэарадай анхаралаа та... эгээн шухала асуудал мүн гэ... КПСС-эй ЦК-гэй январска Пле...эй түүхэтэ тогтоол соо тон то...р хэлэгдэнэ. Ушар нимэһээ хүдөө ...гуудай культурна эмхи зургаа...дай хүдэлмэрине һонирхолтой, ...ехэтэй болгохо гээшэ тэндэхи хү...мэрилэгшэдэй нангин уялгань ...но. Хэрбээ манай хүдөө ню...дай олон тоото культурна ... зургаануудаар һонирхолтой ...и, хөөрэлдөөнүүд, ажалай тү... дүй дүршэл тухай кинофильм ...ли колхозно темэ дээрэ зо...доһон театральна зүжэгүүд ...үргэлжэ харуулагдажа байбал, ...г ажалдамнай ямар ехэ туһа ...хэ гээшэб!

...элэнгын аймагай Маленковой ...мжэтэ колхоз республика соогоо ...н түрүүн культбазануудые эм...эжэ эхилһэн юм. Эдэ культба...уд хүдөөгэй ажалшадай, илан...холын отаранууд, гүүртэнүүд ...бригадануудта ажалладаг кол...игуудай эрилтые хүсэд хангаха ...турна гуламтануудынь болоһон ... Эндэ тусхай түсэбэй ёһоор ...б темэнүүдээр элидхэл, лекци... үнгэргэгдэдэг, колхознигууд ...аараа радио шагнадаг, газетэ, ...налнуудые уншадаг юм. Мүн ...найханай самодеятельностиин ...ертнүүдые, кинокартинануудые ...лга эмхидхэгдэнэ.

...лхозой партийна эхин органи..., правлениин түрүүлэгшэ СССР-...ерховно Соведэй депутат нүхэр ... Мункожапов энэ хүдэлмэридэ ... анхаралаа хандуулна. Мүн Ма...вой нэрэмжэтэ колхозой жэ...эр, Курумканай аймагай Ки...й, Зэдын аймагай Молотовой ...жэтэ болон бусад олон колхо...та эмхидхэгдэһэн культбаза...та культурно-гэгээрэлэй хүдэл... һайнаар ябуулагдана.

...этэй хамта, республикын зарим ...гуудай хүдөөгэй ажалшадай ... культурно-гэгээрэлэй хүдэл... һулаар ябуулагдана, культба...д эмхидхэгдэнэгүй, клубуудай ...мэридэ хайша хэрэгээр хандаг... «Малажалай фермэнүүд дээ... культбазануудай хүдэлмэри ту... КПСС-эй обкомой һаяхан гар... тогтоол соо, илангаяа Барга...й, Хорнин, Заиграйн ба Бичу... аймагуудта энэ хүдэлмэри эм... муугаар ябуулагдана гэжэ хэ...эн байгаа. Мүн бусадшье за... аймагуудта, жэшээнь, Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишадай ба малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри хайша хэрэгээр ябуулагдана гэжэ манай редакцида тэндэһээ мэдээсэнэ. «Эндэ культбаза нээгдэһэн миин нэрэ зүүгээд лэ, ходо хаалтатай байдаг. Культурна хэрэгсэлнүүд хомор, библиотекэ эмхидхэгдээдүй, малшадта үни удаан саг соо кино харуулагданагүй», — гэжэ тэндэхи селькорнууд бэшэнэ. Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһаг (даагшань нүхэр Дандаров) КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байһан малшадай болон колхознигуудай культурна эрилтэнүүдые хангахын тула өөдтэй юумэ хэнэгүй. Кино харуулга бүришье эмхигүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, байгша оной мартын 28-да тус аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой Хангир гэжэ нютагай культбазада «Дети партизана», «Анна на шее» гэжэ кинокартинануудые нэгэ доро, түргэ түргэн аад, частьнуудыень дутуу харуулаад ябашаһан байна. Иимэ тэсэшэгүй ябадал али олон үзэгдэдэг.

Клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүдые даагшанарые, киномеханигуудые зүбөөр шэлэн олохо, тэдэнэртэ тодорхой заабаринуудые саг сагтань үгэжэ байха, тэдэнэй дунда ябуулагдадаг политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие эрид һайжаруулха гээшэ партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

Мүнөө манай республикын колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ажахын жэлэй тон харюусалгатай үеые үнгэргэжэ байна. Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар түгэсхэхэ, хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэхэ мэтын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бүхы ажалшадай анхарал оролдолго хандуулагданхай. Эгээл энэ үедэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хэмжээе улам дээшэлүүлжэ, мүнөөнэй эрилтын ёһоор ябуулха гээшэ ехэхэн удхашанартай.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гүнзэгы удхашанарые, тэрэниие бэелүүлхэ арга замуудые арад зоной дунда тайлбарилан ойлгуулхын түлөө хүдөөгэй культурна эмхи зургаануудаар һонирхолтой лекци, элидхэлнүүдые саг үргэлжэ, политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала. Партийна организацинууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрие хинан шалгажа байха, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжануудые үзүүлхэ уялгатай. Мүн республикын Культурын министерство хүдөөгэй ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие һайжаруулхын тулада эрид хэмжээ абаха ёһотой.

Хүдөө ажахые хүгжөөхын тулада хамаг хүсөөрөө оролсоһон колхознигууд, механизаторнууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда культурно-гэгээрэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэрие улам һайжаруулжа, тэдэниие халуун анхаралаар хүреэлхэ гээшэ республикын культурна эмхи зургаануудай бүхы хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

СССР-эй Правительственнэ делегаци Будапештһээ бусажа ерээ

...СР-эй Верховно Соведэй Пре...умэй Түрүүлэгшэ К. Е. Вороши...р толгойлогдоһон СССР-эй ...ительственнэ делегаци Венгрие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 10 жэлэй ойн һайндэрлэлгэдэ хабаадаад, апрелиин 9-дэ Будапештһээ Москва бусажа ерэбэ. (ТАСС).

Пантеоной проектые зүбшэн хэлсэлгэ

...теоной—советскэ ороной агуу...үнүүдэй хэтэ мүнхын алдар со...памятнигай проектнүүдые зүб...хэлсэлгэ архитекторэй Цент...а байшан соо боложо дүүрэбэ. ...сквада, Ленинскэ хаданuудта, ...эй московско университедэй ...байшанһаа нэгэ бага урдуур ...онние бариха гэжэ шиидхэг...нь мэдээжэ. Энэ һүр жаб... барилга хадаа Коммуни...скэ партиие байгуулагша, Со... гүрэнэй үндэһэ табигша сэ...гэн В. И. Ленинэй, тэрэнэй ... үргэлжэлүүлэгшэ агууехэ В. Сталинай, мүн тэрэшэлэн ... талмай дээрэ Кремлиин ха...ай хажууда хадагалагдаһан, ...нистическэ парти болон Со... гүрэнэй элитэ ехэ ажал...шадай дурасхаалые мүнхэл...

Советскэ Союзай элдэб городуудһаа Пантеоной 875 проект Мосгорисполкомдо ороо. Хэдэ хэдэн хүдэлмэри гадаадын оронуудай архитекторнууд эльгээгээ.

Шэлэжэ абахын тулада эльгээгдэһэн бүхы проектнүүд хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкын Главна павильон соо хоёр неделиин туршада, тиигээд Архитекторэй Центральна байшангай зал соо харалгада табигдаа.

Олониитэдэ зүбшэн хэлсүүлхын тулада конкурсын жюри эгээл һонирхолтой 180 проектые шэлэжэ абаһан байна. Апрелиин дүрбэ—табанай үдэрнүүдтэ хэдэн зуун архитекторнууд, скульпторнууд, уранзураашад болон бусад мэргэжэлтэд проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

1942 оной майн 26-най Англо-Советскэ Договор тухай

«Гитлеровскэ Германида ба Европодохи тэрэнэй нүхэсэгшэдтэ эсэргүү дайнда союз хэхэ тухай, дайнай һүүлээр харилсан ажаллаха ба харилсан туһаллалсаха тухай Договор Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Великобританиин Нэгэдэмэл Королевствын хоорондо» 1942 оной майн 26-да баталагдаһан юм. Энэ Договорой ёһоор Англи, Советскэ Союз хоёр германска шэнэ агрессиин хэгдэхэ арга боломжые уридшалан болюулхын тула бүхы хэмжээнүүдые хамтадаа абаха, хэлсээ баталһан хоёр гүрэнүүдэй али нэгэндэнь эсэргүү шэглүүлэгдэһэн ямар нэгэн союзуудые баталхагүй ба ямар нэгэн коалицинуудта хабаадахагүй гэһэн уялга даажа абаһан байгаа.

Даажа абаһан уялгануудаа эбдэжэ, Англиин Правительство хадаа Баруун Германиие ремилитаризацилха ба Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ тэрэниие хабаадуулха гэжэ хараалһан парижска хэлсээнүүдые батална, тиихэдэ английска парламент тэдэниие һайшааба.

1942 оной Англо-Советскэ Договорой ёһоор даажа абаһан уялгануудаа сэхэ эбдэһэн Англиин иимэ ябуулгануудые хараадаа абажа, Англиин Правительствода 1954 оной декабриин 20-до ба 1955 оной февралиин 28-да эльгээһэн нотонууд соогоо тайлбарилагдаһан Советскэ Правительствын хараа бодолтой зохилдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа 1942 оной майн 26-да баталагдаһан энэ Англо-Советскэ Договорые болюулха тухай дурадхал СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ табиба.

1944 оной декабриин 10-най Франко-Советскэ Договор тухай

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Французска Республикын хоорондо союз ба харилсан туһалалсалга тухай Договор» 1944 оной декабриин 10-да баталагдаһан юм. Энэ договорой ёһоор Франци Советскэ Союз хоёр Германиин талаһаа гаража магад ямаршье шэнэ аюулые зайлуулхын тула шухала бүхы хэмжээнүүдые хамтадаа абаха, мүн тэрэнэй зүгһөө агрессиин ямаршье шэнэ һэдэлгэ хэхэ арга боломжо нээһэн ябуулгануудта һаад ушаруулха, хэлсээ баталһан хоёр гүрэнүүдэй али нэгэндэнь эсэргүү шэглүүлэгдэһэн ямар нэгэн союз баталхагүй ба ямар нэгэн коалицида хабаадахагүй гэһэн уялгануудые даажа абаһан байгаа.

Өөрынгөө уялгануудые эбдэжэ, Францин Правительство хадаа Баруун Германиие ремилитаризацилха ба Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ тэрэниие хабаадуулха гэжэ хараалһан парижска хэлсээнүүдтэ гараа табиба, тиихэдэ французска парламент тэдэниие баталба.

1944 оной Франко-Советскэ Договорой ёһоор даажа абаһан уялгануудаа сэхэ эбдэһэн Францин иимэ ябуулгануудые хараадаа абажа, 1954 оной декабриин 16-да ба 1955 оной мартын 18-да Францин Правительствода эльгээһэн нотонууд соо тайлбарилагдаһан Советскэ Правительствын хараа бодолтой зохилдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1944 оной декабриин 10-да баталагдаһан энэ Франко-Советскэ Договорые болюулха тухай дурадхал СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ табиба.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи зарлалай нэгэдэхи сесси нээгдэбэ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи зарлалай нэгэдэхи сесси үсэгэлдэр Улан-Удэ городто, үдэшын 6 часта, гүрэнэй оперо ба балетэй театрын байшан соо нээгдэбэ.

Депутат **В. Г. Большаков** (Хонхолойн һунгуулиин округ) сесси нээхыень үндэр наһатай депутат **Д. П. Масаловта** (Бабушкинска һунгуулиин округ) даалгахые дурадхана. Депутат Большаковой дурадхалые депутадууд нэгэн дуугаар баталба.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи зарлалай нэгэдэхи сессиие депутат Д. П. Масалов нээбэ.

Старейшинэнүүдэй соведэй даалгабаряар депутат **С. Г. Бадмаев** Бурят-Монголой Верховно Соведэй түрүүлэгшээр һунгуулиин Танхойско округһоо депутат Марк Могзоевич **Могноновые** һунгаха дурадхал оруулаа. Депутат С. Г. Бадмаевай дурадхал нэгэн дуугаар баталагдана.

Депутат **А. В. Башиновай** дурадхалаар БМАССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орлогшонороор дүрбэн депутадууд: Надежда Иннокентьевна **Костеева** (Мяханай комбинадай округ), Тамара Ивановна **Макарова** (Дээдэ Талецкэ округ), Даширнима Тыжебрович **Раднаев** (Курумканай округ), Трофим Дорофеевич **Сычев** (Шергинскэ округ) һунгагдаа.

Һүүлээрнь БМАССР-эй Верховно Соведэй сессидэ зүбшэн хэлсэгдэхэ иимэ асуудалнууд депутат **Е. Л. Магуновай** дурадхалаар баталагдаба:

1. Верховно Соведэй Мандатна комиссиие һунгалга.

2. Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые һунгалга.

3. 1954 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоо баталха ба Бурят-Монголой АССР-эй 1955 оной Гүрэнэй бюджет баталха тухай.

4. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

5. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга.

6. Бурят-Монголой Советскэ Социалистическэ Республикын Министрнүүдэй Соведые—Бурят-Монголой АССР-эй правительствые байгуулга.

Һүүлээрнь депутат **Д. Д. Ошоров** үгэ абажа, мандатна комиссиие 5 хүнһөө һунгаха дурадхал оруулна.

Мандатна комиссиин түрүүлэгшээр Кяхтын Пригороднэ һунгуулиин округһоо депутат **А. У. Модогоев** һунгагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Хуули гаргаха талаар дурадхал оруулдаг ба Бюджетнэ комиссинууд һунгагдаба.

Удаань БМАССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталха ба Бурят-Монголой АССР-эй Гүрэнэй 1955 оной бюджет баталха тухай элидхэл хэлэхыень БМАССР-эй Финансын Министр депутат **К. М. Мадаевта** үгэ үгтэнэ.

Депутат Мадаевай элидхэл дуулаад, БМАССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин түрүүшын заседани хаагдаба.

Мүнөөдэр БМАССР-эй Верховно Соведэй сесси хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойдо

ЛЕНИНГРАД, апрелиин 9. (ТАСС). Ленинградай ажалшад Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэхэ гэжэ бэлэдхэжэ байна. Коммунистическэ партиин үндэһэ һуури табигша Советскэ гүрэниие байгуулагша агууехэ Ленинэй ажабайдал ба революционно ажал-ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүдые агитаторнууд завод болон фабрикануудай цехүүд соо үнгэргэнэ.

«В. И. Ленин — Коммунистическэ партиин агууехэ эмхидхэгшэ ба вождь», «Ленинизм ородой болон дэлхэйн наукын эгээн дээдэ түйлалта мүн», «Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай үндэһэ һуури бологшо хүндэ промышленность тухай В. И. Ленинэй һургаал» ба бусад темэнүүдээр лекцинүүдые городой лекционно бюро предприятинууд, эмхи зургаанuудаар, дээдэ ба дунда һургуулинуудта уншана.

Уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд «В. И. Ленинэй образ советскэ литературын ба искусствын зохёолнуудта» гэһэн темэтэй программаар концертнүүдые бэлдэжэ байна.

Республикымнай ажалшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойдо бэлэдхэнэ

Улан-Удын Пригороднэ районой предприяти, эмхи зургаанууд, фабрика, заводууд болон комбинадуудта В. И. Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэл, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ байна. Мүнөө партийна организацинуудай агитаторнууд участогуудтаа гаража, «В. И. Ленин — Коммунистическэ партиин вождь», «В. И. Ленин дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалистическэ гүрэниие байгуулагша мүн» гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

КПСС-эй Пригороднэ райкомой пропаганда ба агитациин таһаг «В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай» гэһэн асуудалаар хайшан гэжэ хөөрэлдөө үнгэргэхэб гэжэ агитаторнуудтай семинар үнгэргөө. Мүн ханын газетын редакторнуудтай семинар үнгэргэбэ. Тиихэдэ предприяти, эмхи зургаанууд, фабрика, завод, комбинадуудта В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал-ябуулга тухай уранһайханай кинофильмнүүд харуулагдажа эхилбэ. Партиин райкомой библиотекэдэ В. И. Ленинэй ажабайдалые үргэнөөр харуулһан фотовыставкэ, фотомонтажууд эмхидхэгдэжэ байна.

Колхозуудай полинууд болон сабшалан дээрэ

Һайрамай уһа тогтоолгодо олоороо гарана

ТАРБАГАТАЙ. (**Телефоноор абтаба**). Сабшалангай болон таряалангай газар дээрэ шииг нойто тогтоохо хүдэлмэри эндэхи түрүү колхозуудта һайнаар үнгэргэгдэнэ. «Искра» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Брянский) үдэр бүхэндэ һайрамай уһа тогтоохо, газар уһалха хүдэлмэридэ 50—60 хүниие гаргана. Мүнөө энэ колхоз 1000 гаран гектар сабшалан болон таряанай газар уһалба. Тэрэшэлэн үбэлэй үедэ тошон халяажа, мүльһэ суглуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа. Мүнөө тэрэнэй уһаар тус колхоз сабшалангаа уһална.

Гэбэшье, энэ хүдэлмэри аймаг дотор хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Мүнөө оройдоо 3 мянган гектар газар аймагай колхозууд уһалаад байна. Илангаяа «Победа», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Наталин, Компаков тэгшэд газар уһалха хүдэлмэри эмхидхэнгүй, һайрамай уһа дэмы алдажа байна.

Аймагай МТС-үүд хабарай тарилгада бэлэдхэлые гол түлэб дүүргээ. Мүнөө Тарбагатайн МТС-эй тракторна бригаданууд хүдэлмэришэдөөр хүсэд бүридүүлэгдээд, колхозуудай поли дээрэ гараа. «Гигант», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай поли дээрэ хүдэлмэрилхэ тракторна бригаданууд хүсэд бэлэдхэлтэйгээр гаргаба.

Е. Васильева.

Сабшалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргана

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй табиһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд сабшалангай болон таряалангай газар һайжаруулжа, үбһэ таряанай үндэр ургаса хуряахын түлөө тэмсэжэ байна.

Колхозой таряанажалай нэгэдэхи бригадын гэшүүд наг шэбхэ поли дээрэ гаргалгада бүхы хүсэеэ элсүүлбэ. Хоёр үдэрэй туршада 200 ашаа шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа, мүнөө энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Энэ колхозой нүхэр Мантановай хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэлэй бригада 100 гектар сабшалан дээрэ хэрэглэгдэхэ шэбхэ гаргаад, тэрэ газараа һайрамай уһаар уһалба.

С. Андыков.

Булганинай нэрэмжэтэ колхозой (Мухаршэбэр) гэшүүд КПСС-эй Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Мүнөө эндэ 400 гектар сабшалангай талмай дээрэ һайрамай уһан тогтоогдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхознигууд Д. Доржиев, П. Лаптев гэгшэд һайрамай уһа хаажа байна.

А. Мантаевай фото.

Эртын борнойлго дүүргэбэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор абтаба**). Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз апрелиин 10-да 1400 гектар газар борнойлжо, эртын борнойлго дүүргэбэ. Үшөөтэйн МТС-эй нүхэр Балдановай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада энэ хүдэлмэрие хэжэ дүүргээ. Тэрэшэлэн тус колхозой сабшалангай газар дээрэ һайрамай уһа тогтоолго һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Колхозой отара, гүүртэ бүхэндэ тусхай участок даалгагдажа үгтэһэн байна. Фермын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө участогууд дээрэ хүдэлмэрилжэ, мүнөө 400 гектар сабшалан уһалаад байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һайрамай уһа тогтоолго нилээд һайнаар эмхидхэгдээ. Колхозой луговод нүхэр Филатовай хүтэлбэрилдэг луговодуудай бригада эндэ хүдэлмэрилнэ. Бригадын гэшүүд 30 гектар газар утэгжүүлээд, тэрэнээ уһалаа. Энэ колхоздо хамта дээрээ 200 гектар сабшалангай газар уһалагдаба.

Зүгөөр газарай хүрьһэндэ шииг нойто барилга аймаг дотор бүхыдөө һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, машина зэмсэгүүдые заһабарилга хангалтагүйгөөр хэгдэһэн дээрэһээ эртын борнойлго һаатана. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ гараһан тракторна бригада хоёр — гурбан үдэрэй туршада өөдтэй юумэ хэбэгүй. Тэрэ бригадын хоёр трактор заһабари муутай байһан дээрэһээ эбдэржэ, урагшаа ябанагүй. Полевой хүдэлмэриин эхилхэдэ Үшөөтэйн МТС-эй борнойнууд бэлэн бэшэ байшоо.

М. Нимаев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Колхозой коммунистнар политическэ экономи шудална

Баргажанай аймагай Баянголой сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой партийна эхин организаци аймаг соогоо эгээл ехэ организаци юм. Энэ организацида 90 гаран коммунистнууд, партиин гэшүүдтэ кандидадууд бии. Энэ жэлдэ тус партийна организациин коммунистнууд өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын тулада хүн бүхэнэй юрэнхы эрдэм ба дура хүсэл хараадаа абалсажа, партийна һуралсалай формые тодорхойлһон юм. Олон коммунистнууд бэеэ даагаад һуралсажа, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ байна.

Партийна һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэ хоёр янзын кружогууд хүдэлнэ. Нэгэниинь «КПСС-эй түүхын хуряангы курсые» үзэдэг; тэрэниие колхозой главна бухгалтер Д. Ц. Дашиев хүтэлбэрилнэ. Нүгөөдэнь политэкономи шудална. Тэрээниие партбюрогой секретарь Г. Б. Цыденов хүтэлбэрилнэ.

Политэкономи үзэдэг кружогой хайшан гэжэ хүдэлмэрсэ эмхидхэдэг тухайнь эндэ тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэмнай. Тэрэ кружогто 7—8 классай һургуулитай 12 хүн хабаадалсана. Тэдэнэр политэкономиин учебнигые үзэдэг юм. Жэлэй эхиндэ «Политэкономи гээшэ юу үзэдэг юм?» гэһэн темээр лекци дуулаад, һуралсалаа эхилһэн байгаа. Һүүлээрнь тэрэ шагнаһан темээрээ хөөрэлдөө хээд, саашанхи бүлэгүүдые үзэжэ эхилһэн байна.

Үнгэрһэн таба һара соо нилээд олохон бүлэгүүдые үзэжэ гараа. Теэд үзэһэн бүлэгүүдэйнгээ удхые хэр зэргээр ойлгожо, хадуужа абаһа гээшэб? Кружогто һурагшадай дунда юрэнхы эрдэмэй талаар элдэб бэлэдхэлтэй коммунистнууд бии гээшэ. Тиимэһээ тэдээндэ элдэб аргаар: лекци уншажа, миил хөөрэжэ үгэжэ, асуудал табижа байгаад туһалаагүйдэ үзэһэн материалыень ойлгуулха аргагүй. Гадна, һурагшадтаа туһа хүргэхэдөө тэдэнэй дура хүсэлые, ном уншаха шадабаринень хараадаа абалсан, хөөрэлдөөгөө эмхидхэхэ ушартай болоно. Тиин нүхэр Цыденов кружогто ябагшадай эрилтэнүүдые хангажа шададаг, тэдэнэй табиһан ямаршье асуудалда дүүрэн харюу үгэдэг байна. Мүнөө үеын байдалһаа абтаһан жэшээнүүдые хэрэглэжэ, хөөрэлдөөгөө һонирхолтойгоор, идейно-теоретическэ үндэр хэмжээндэ, түрэлхи хэлэн дээрэ үнгэргэдэг дээрэһээнь һурагшадынь политэкономиие ехээр һонирхон шудална. Гараһан зүйлнүүд тухайпаа хөөрэлдөө хэхэдээ шухала хэлсэхэ асуудалнуудаа бултанай урда гансата табижа, хүн бүхэнэй бодожо үзэхэ арга кружогые хүтэлбэрилэгшэ олгодог. Тиигээд кружогто хабаадагшадай өөһэдөө хэлэхыень шагнаад, һүүлээрнь өөрөө зүб бурууень заһажа, хэлсэһэн асуудалаа саашань гүнзэгырүүлэн элирүүлжэ үгэдэг юм. Хэрбээ ямар нэгэн һурагшын торолдоод, һанаһан юумээ хүсэд ойлгосотойгоор хэлэжэ ядаха болоо һаань, тэрээниинь хүнгэдхэһэн, зүг шэгынь заажа үгэһэн асуудалнуудые табижа туһалдаг зантай. Иигэжэ хөөрэлдөөгөө эмхидхэхэдэнь һурагшад булта һонирхожо, хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ойлгоһон юумээ бэхижүүлжэ ябадаг байна.

Нүхэдһөө гээгдэһэн, муугаар ойлгоһон зонуудтай хөөрэлдэжэ, ядаһан бэрхэшээһэн газарыень элирүүлжэ үгэдэг юм. Пропагандист нүхэр Цыденов өөрөө занятинуудта һайнаар бэлэдхэхэһээ гадна, кружогто һурагшадаа занятинуудтань һайнаар бэлэдхүүлжэ шададаг байна.

Кружогто һурадаг Сэнгэ Санжиев, Доржо Порхоноев, Даба Гармаев ба бусад үзэһэн юумээ гүнзэгы һайнаар мэдэдэг болонхой. Тиихэдэ Гармажап Сабхаев, Базар Сандаков гэгшэд занятинуудта мууса бэлдэнэ, тиимэһээ муугаар ойлгодог.

Кружогто һурагшад һүүлшын 3 занятинуудтаа КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые шудалһан байна. Партиин ЦК-гэй тогтоолые колхозой коммунистнар гүнзэгыгөөр шудалһанайнгаа һүүлээр малажалайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые табиһан байна. Колхоз доторойнгоо хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонуудые коммунистнуудай элирүүлхэдэнь политическэ экономи шудалалга тэдэндэ мэдээжэ туһаламжа үзүүлээ.

Мүнөө үедэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай коммунистнууд хамтынгаа суглаагаар баталжа абаһан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Кружогто һурагшад бултадаа агитаторнуудаар хүдэлнэ. Тэдэнэр партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые өөһэдөө һайнаар ойлгожо абаад, үргэн нниитэ-колхознигуудта, малшадта тайлбарилжа үгэнэ.

Х. Санжиев.

Семинар үнгэргэгдэбэ

КПСС-эй Тарбагатайн айком колхозуудай, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай, мүн колхозуудай болон сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй гурбан үдэрэй семинар һаяхан үнгэргэбэ.

Семинарта хабаадагшад партийна байгуулалтаар, хүдөөдэ ябуулагдадаг партийна хүдэлмэриин асуудалнуудаар, колхозуудай ажалай эмхидхэл тухай, мүн бусад асуудалнуудаар лекци болон элидхэлнүүдые шагнаһан байна.

И. Ухов.

Манай фермэдэ хүдэлмэрилхээ ерыт

Улан-Удын олохон комсомолецууд, залуушуул намайе таниха. Би хэдэн жэлдэ городой кондитерска фабрикада ажаллажа байгаа һэм.

Тэдэ түрэл Коммунистическэ партиингаа уряагаар Москва, Ленинград болон бусад городуудһаа хэдэн зуу, мянган залуу патриоднууд колхозуудта ажаллахаар гаража байхада, минии шье хожомдохо, хойноһоо дурамгүй байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжэлгэдэ өөрөө хабаадалсаха гэжэ мүнөө манай комсомолецууд, залуушуулай эгээл нангин һайн хэрэг, эгээн хүндэтэй шухала зорилго мүн.

ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской Комитедэй путёвко абамсараа, үглөөдэрынь Түнхэнэй аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхоздо ерээ һэм. Мартын хоёрой хамтын суглаан дээрэ колхозигууд намайе халуунаар уггажа, колхозой гэшүүн болгон абаа.

Мартын 3-да Нугын 2-дохи МТФ дээрэ... Одоошье эндэ тэрэ үдэр «һаалиндаа хүрөөжэ, һарбайнаа абаһан» онсо баяртай үдэрни, ажалайм түрүүшын алхам болоһон байна. Колхозой 11 үнеэ харюусалга дээрээ тушаажа абаад, «һаалишан» гэһэн угаа хүндэтэй, гүрэн турынгоо үмнэ ехэ харюусалгатай нэрэ түрүүшынхээ нэрлүүлжэ эхилээб.

Хүдэлжэ эхилһээр гансахан һара болобошье, олон юумэ харааб, үзөөб... Түрүүшынгээ үнеэ тугаллуулжа, тугалыень эхэһээнь һалгаажа, түлигэдэггүй байрада байлгажа тулжүүлхэ түрүү арга гээшые нюдөөрөө хаража, гараараа хэжэ заһалааб...

Тэд эдэ түрүүшынгээ алхамуудһаа харахадам, минии зорижо ерэһэн, шэлэжэ абаһан ажални ехэ лэ һонирхолтой, илангаяа манай залуушуулай хэхэ ажал байна. Гадна, манай фермын хүдэлмэрилэгшэд: фермые даагша Даша Сотников, ахалагша һаалишан Цыбик Намсараева болон бусад бүгэдөөрөө залуушуул. Мүн комсомолецууд олон... угаа хүхюун...

Тиимэһээ, фермын байдаг газарынь ямар гоё һайхан гээшэб! Эндэ байхада аятай зохид, хүхюун, арюун, сэнгэлиг. Алтан Мундаргын хормой, Ирхүү голой эрье, холимог ойн нуга...

Минии Улан-Удын нүхэд! Манай фермэ дээрэ ерэжэ хүдэлмэрилхыетнай уряалнаб.

Дайн сэрэг бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө бүхы советскэ арадтаяа хамта манай залуушуул эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Энэ үедэ би хүсэ шадалаа хэдэн дахин нэмээн ажаллахые оролдонол. Энэ хүдэлмэридэм манай нүхэд, хүушан һаалишад ехэ туһална.

Суржан Дамнянова,
Түнхэнэй аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Түрүүшүүлэй суглаан

Ново-Селенгинск. Һаяхан аймагай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан болобо. Тэрэ суглаан дээрэ партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэз. Энэ асуудалаар ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ц. Баирбиликтуев элидхэл хэбэ.

Аймагай колхозуудай хүдөө ажахые, илангаяа малажалые хүгжөөхэ талаар түйлаһан амжалтанууд тухай элидхэлшэ хэлэхэ зуураа, колхозууд болон МТС-үүдэй хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлээ.

Элидхэл тушаа 20 гаран хүн үгэ хэлэжэ, малажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохын тула ямар арга боломжонууд үшөө хэрэглэгдээгүй байһан тухай, эдээниие хэрэглэхын тула юу хэжэ эхилхэ тухай зүбшэн хэлсэбэ.

Австритай Гүрэнэй договор баталха тухай

Апрелиин 9-дэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов Великобританиһаа СССР-тэ байдаг посол г-н У. Хэйтертэй уулзажа, тэрээндэ иимэ мэдүүлгэ хэбэ:—«Австрийска асуудалые тон түргэнөөр шиидхэхэ тухай, Австриие дахин хүсөөр эзэлэлгэ тохёолдуулхагүйн, тэрэшэлэн Австриин территори дээрэ гадаадын сэрэгэй базануудай байгуулагдахагүйн, Германида эсэргүү дайнда ба Австриие сүлөөлэлгэдэ өөһэдынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдээр хабаадаһан ямаршье гүрэндэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн алибаа коалицинуудта гү, али сэрэгэй союзуудта Австриин хабаадуулагдахагүйн тулада хэмжээнүүдые абаха тухай дурадхалые Советскэ Правительство аяар 1954 оной эхеэр, дүрбэн гүрэнүүдэй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Берлинскэ зүблөөн дээрэ оруулһан байгаа.

Гэбэшье, Австритай Гүрэнэй договор баталха тухай хэлсээн Советскэ Союзһаа дулдыдахагүй шалтагаануудаар, Берлинскэ зүблөөн дээрэ түйлагдаагүй, тиин австрийска асуудал шиидхэгдээгүй үлэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, тэрэ сагта Советскэ Союзай делегаци Австритай Гүрэнэй договор баталха тухай хэлсээ түйлаха гэһэн оролдолгоёо үргэлжэлүүлхэ шухала ябадалай байһан тухай дурадхал оруулһан юм.

Австритай баталагдаха Гүрэнэй договорой проектдэ хамаатай шиидхэгдээгүй үлэһэн асуудалнуудые, мүн энэ договорые баталалгатай холбоотой бусад асуудалнуудые хаража үзэхын тулада Австриин түлөөлэгшын хабаадалгатайгаар СССР-эй, Великобританиин, Франциин ба США-гэй посолнуудай зүблөөе Венэдэ зарлаха гэжэ Советскэ Правительство 1954 оной августда дурадхаба. Гэбэшье, тэрэ зүблөөнэй зарлагдаагүй байһаниинь халагламаар байна.

Европодо эб найрамдалые сахиха ба бэхижүүлхэ интересүүдтэй зохилдуулан австрийска асуудалые, бэеэ даанхай демократическа Австриие бүрин гүйсэдөөр һэргээн бодхоохо тухай асуудалые шиидхэлгэ ехэ удахашанартай юм гэжэ тоолоод, Австритай Гүрэнэй договорые баталха хэрэгые саашадаа хойшолуулхань үндэһэгүй гэжэ тоолоод, Советскэ Правительствын австрийска асуудалаар өөрынгөө шэнэ дурадхалнуудые энэ оной февралиин 8-да оруулһаниинь мэдээжэ.

Эдэ дурадхалнууд хадаа Австритай Гүрэнэй договор баталха тухай асуудалай үшөө шиидхэгдээгүй байһан, мүн гитлеровскэ эзэмдэлгэһээ сүлөөлэгдөөд 10 жэл болоһоной һүүлээр дүрбэн гүрэнүүдэй эзэмдэгшэ органуудай хиналта доро Австриин үшөөл байжа үргэлжэлһөөр байһан мүнөөнэй зохидгүй байдалда эсэс табиха зорилготой юм. Үшөө 1954 оной февральда Берлинскэ зүблөөн дээрэ Советскэ Правительствонуудаа Австриин территориһоо дүрбэн гүрэн... сэрэгүүдые гаргаха болзорнууд т... хай асуудалые 1955 онһоо оройто... гүй дахин хаража үзэхые дурадха... һан юм гэжэ һануулхада болохо.

Советскэ Правительствын февр... лиин 8-най дээрэ дурсагдаһан дур... халнууд тушаа Советскэ Союзай ... Австриин Правительствонууд Сове... скэ Правительствын үүсхэлээр ... оной февралиин эсэстэ ба март... даб дээрэ һаналаа мэдэлсэһэн ... гаа. Дүрбэн гүрэнүүдэй ба Австри... хоорондо зохихо хэлсээ баталжа, ... стрийска асуудалые түргэнөөр шиид... хэлгэдэ туһалха арга боломжо м... бии байна гэжэ тиихэдэ тодорхойл... добо.

Советскэ Союзай ба Австриин ... тэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай хо... рондо өөһэдынь холбоо тогтоох... энэ шухала хэрэгтэ туһалжа б... лохо юм гэжэ тэрэшэлэн тодор... логдоһон ушарһаа, дурсагдаһа... асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ ... гэлжэлхын тулада Австриин канц... г-н Ю. Рааб түрүүтэй Австри... Правительственна делегаци ап... лиин 11-дэ Москва ерэхэ гэжэ х... сэгдэһэн байгаа.

Москвада Австриин Правитель... вын түлөөлэгшэдтэй һаналаа мэд... сэлгэ халаа австрийска асууда... шиидхэлгын хэрэг урагшань яб... гада туһалха юм гэжэ Советскэ П... вительство тухайлна. Тиихэдээ Б... линскэ зүблөөнэй һүүлээр үнгэ... саг соо Великобританиин, Франци... ба Америкын Холбоото Штадууд... хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад... Австрийска Правительствын хү... бэрилэгшэдэй тус тус уулзалга... дые хэһэн ба һаналаа мэдэлсэһ... ябадалые Советскэ Правитель... хараадаа абана.

Бүхы хамаата гүрэнүүдэй зүб... хүсэл эрмэлзэлгэ гаргаһан бай... һаа, ойрын үедэ шухала хэлсээ ... ба Австритай Гүрэнэй договор б... талха аргатай байха юм гэһэн ... дабаря Советскэ Правительство ... дүүлнэ.

Дээрэ дурсагдаһан зүйлнүүд... Великобританиин Правительст... мэдээндэ хүргэхые Советскэ Прав... тельство хүсэнэ.

Советскэ Правительствын энэ ... дүүлгэ Великобританиин Правит... ствода дары дамжуулан хүргэгд... юм гэжэ г-н У. Хэйтер мэдүүлбэ.

Тэрэ үдэртөө В. М. Молотов СШ... һаа СССР-тэ байдаг посол г-н Ч. Б... лентой, мүн СССР-тэ Франциин ... рэгүүдые эрхилхэ этигэмжэтэ ... Ж. Ле Руатай уулзажа, тэдэ... нимэл мэдүүлгэнүүдые хэһэн бай...

Советскэ Правительствын дур... даһан мэдүүлгэнүүдые өөһэдынь... правительствонуудта дары дамж... лан хүргэхэбди гэжэ г-н Ч. Бо... мүн г-н Ж. Ле Руа гэгшэд мэдүүл...

Советскэ Правительствын ... дурсагдаһан мэдүүлгын текст Ав... риин Правительствода хүргэгдэ... тула Москвадахи австрийска по... г-н Н. Бишоффдо үгтэбэ.

МТС-үүд болон совхозуудта мэргэжэлтэй механизаторска кадрнуудые олоор бэлдэхэ

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство болбол хүдөө ажахын бүхы һалбарие шууд хүгжөөхэ тухай асари ехэ программа зохёоһон байна. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор ороохо тарянай валовой суглуулбариие ойрын таба—зургаан жэл соо 10 миллиард пүүдтэ хүргэхэ, тиихэдэ малажалһаа ашаг шэмэ абалгые хоёр—хоёрһоо үлүү дахин ехэ болгохо гэһэн айхабтар ехэ, орёо хүндэшье һаа, заатагүй дүүргэгдэжэ шадаха зорилго табигдаба.

Энэ бүгэдэарадай зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, социалистическэ промышленностиин ажалшад колхозуудта ба совхозуудта эгээн хүсэтэй техникэ элбэг олоор үгэнэ. Гансахан 1954 ондо 137 мянган тракторнуудые (15 хүсэтэйдэ оруулхада), 46 мянган пропашной тракторнуудые, 37 мянган ороохо таряа хуряаха комбайнуудые социалистическэ хүдөө ажахы абаһан байна. Мүн тракторнуудые, комбайнуудые, таряа хададаг юрын машинануудые, подборщигуудые, сеялкэнүүдые, культиваторнуудые болон бусад машинануудые саашадань бүри олоор бүтээхэ гэжэ Пленумэй тогтоол соо хараалагдаа.

Социалистическэ поли дээрэ ашаглагдахаар эльгээгдэдэг эдэ бүхы олон техникэ хадаа малажалай фермэнүүдтэхи монтажна, электромонтажна ба водопроводно хүдэлмэринүүдые нэгэн доро шудалһан мэргэжэл ехэтэй механизаторска шэнэ кадрнуудые — трактористнууд болон комбайнернуудые олоор эрнэ. Бүри 1953 ондо КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленум дээрэ МТС-үүдэй хүдэлмэрие саашадань һайжаруулхын тулада «мэргэжэл һайнаар шудалһан механизаторска саг үргэлжын кадрнуудтай болохо, тиихын тула трактористнуудые, комбайнернуудые болон бусад механизаторнуудые һургаха системые үндэһөөрнь шэнэдхэн табиха, богонихон болзорой курсануудые механизациин училищинуудаар һэлгэхэ» гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев заагаа һэн.

Иимэ мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалые эмхидхэлгэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай резервнүүдэй Главна управленидэ даалгагдаһан байна. Парти болон правительствын шиидхэбэриие бэелүүлэн, энэ управлени хадаа хүдөө ажахыда хэрэгтэй эрхим мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгые һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна.

Мүнөө 900-һаа дээшэ болоһон механизациин училищинууд дизельнэ тракторнуудта, комбайнуудта ба хүдөө ажахын орёо оньһон бусад машинануудта нэгэн доро хүдэлмэрилхэ, гусенична болон колёсно тракторнуудые жолоодохо трактористнуудые, комбайнер-механигуудые бэлдэн гаргана. Тэрээнһээ гадна, тракторна бригадануудай бригадирнуудые, тэдэнэй туһалагшадые, мүн МТС-үүд ба совхозуудта хэрэгтэй болодог заһабарилгын мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые шэнээр һурган гаргана. Хүдөө ажахые электрификацилгада хэрэгтэй болохо электромонтернуудые, электромеханигуудые энэ жэлһээ бэлдэжэ эхилхэ юм. Һуралсалай эдэ газарнууд 16 мянган тракторнуудые, олон тооной комбайнуудые, хартаабха хуряадаг машинануудые ба бусад техникэ өөһэдынгөө мэдэлдэ байлгана. Энэ жэлдэ 140 шахуу һуралсалай шэнэ гэрнүүдые культурно-ажабайдалда зорюулагдаһан хэдэн арбаад шэнэ байранануудые барижа байна. Дүй дүршэл ехэтэй багшанар механизаторска шэнэ кадрнуудые бэлэдхэнэ. Бүхы педагогическа кадрнуудһаа долоо мянга гараниинь тусгаар дунда ба дээдэ эрдэмтэй хүнүүд юм. Тиихэдэ үйлэдбэриин хэдэн зуугаад мастернууд өөһэдынгөө олоһон баян дүй дүршэлые эдэ һургуулинуудай һурагшадта дамжуулан үгэнэ.

Һуралсалаа эрхим һайнаар эмхидхэжэ шадаһан училищинууд олон. 1954 оной дүрбэдэхи кварталда хүдөө ажахын механизациин училищинуудай хоорондо дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлһэн Калужска областиин № 2, Украинска ССР-эй Сумска областиин № 1 училищинуудые тэрэнэй тоодо оруулхада болохо байна.

Эдэ һургуулинуудта үйлэдбэриин мэргэжэлдэ һургадаг олон тооной багшанар ба мастернууд ажал хүдэлмэри дээрэ эрхим жэшээнүүдые харуулна. Жэшээнь, Владимировска областиин Суздальска училищиин һургагша Ф. Бутаев, Челябинска областиин Аргаяшска училищиин үйлэдбэридэ һургадаг мастер М. Маркин болон бусад хэдэн арбаад хүнүүд иимэ һайн жэшээнүүдые харуулна. Тиихэдэ Красноярска хизаарай Усть-Абаканска механизациин училищиин багшанар нүхэд Матейко, Матвеев, мастер Завьялов гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоһон байгаа.

Тиигэбэшье, механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ энээнэй урда тээ горьтойхон дутагдалнууд байһан юм. Трактористнууд ба комбайнернуудые һургалга хүдөө ажахын практикаһаа таһаранги байшоо. Тиимэһээ олон һурагшад али нэгэн шалтагаанһаа боложо, борозда соо зогсошоһон тракторнуудые заһабарилха аргагүй болодог һэн. Тиин мүнөө шэнээр зохёогдоһон түсэбөөр ба программаар һуралсал ябуулагдана. Училищинууд хадаа МТС-үүдтэ болон совхозуудта үгтэнхэй, тиихэдэ сэхэ полевой эрхэ байдал дээрэ һурагшадай үйлэдбэриин практика гараха ябадал эмхидхэгдэнэ. Үйлэдбэриин һуралсал, үйлэдбэриин практика хадаа һуралсаха сагай ехэнхи хубиие эзэлдэг болоо.

Энээнэй урда тээ тусхай номгүй байһан дээрэһээ, техникэ һайн мэдэхэ механизаторнуудые бэлэдхэлгэдэ һаад түбэг гарадаг байһан юм. Тиимэһээ һурагшад элдэб олон ном хэрэглэдэг байгаа һэн. Жэшээлхэдэ, «Трактор ба тэрэнэй хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ» гэһэн темэдэ хэдэн олон хүнүүдэй зохёоһон 170 шахуу хуудаһатай 5 ном 3—4 һарын туршада үзэдэг байһан юм. Мүнөө шухала хэрэгтэй номуудаар һурагшадые хангахын тулада ажалай резервнүүдэй управленеэр тусгаар учебнигүүд, һуралсалай плакадууд болон бусад номууд олоор хэблэгдээ.

1954 ондо хүдөө ажахын механизациин училищинууд олон тооной һурагшадые дахинаа һурган гаргаа. Энээнэй эсэстэ 252 мянган трактористнууд, 91 мянган механик-комбайнернууд совхозуудта ажаллахаар эльгээгдээ. Энэ оной хабар-зунай үедэ үшөө 246 мянган хүн һуралсалаа дүүргэхэ байна. Тиимэһээ училищинуудые дүүргэһэн хахад миллионһоо үлүүтэй хүнүүд колхозно ба совхозно поли дээрэ ажаллаха байна. Мүнөө училищинуудые дүүргэхэеэ байһан хүнүүдэй хахадынь шахуу шэнэ, боро газар элдүүрилжэ байһан машинно-тракторна станцинуудта болон совхозуудта эльгээгдэхэ юм.

Энэ оной апрель һара соо манай училищинууд 150 мянга гаран һурагшадые шэнээр абаха байна. Мүнөө хабар училищинуудта абалгын онсо илгаань ямар бэ гэхэдэ, бүхы шахуу училищинууднай олон мэргэжэл шудалһан трактористнууд-машинистнуудые бэлдэхэ байна. Энэ хадаа механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгые һайжаруулгада шэнэ шухала алхам боложо үгэхэнь лабтай.

Малажалһаа ашаг шэмэ абалгые ехэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэри хадаа хүдөө ажахын механизациин училищинуудай урда тон харюусалгатай зорилго табина. Энэ шиидхэбэри хадаа трактористнууд болон комбайнернуудые малажалай фермэнүүдтэхи монтажна, электромонтажна ба водопроводно хүдэлмэридэ һургахые, малажал дээрэ хэрэглэдэг бүхы машинануудые ашаглажа шададаг болоһон колхозно механигуудые бэлэдхэхые уялгална. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада хүдөө ажахыда механизаторска кадрнуудые бэлэдхэдэг томо коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы хүсые эмхидхэхэ шухала болоод байна. Һуралсалай түсэбүүд болон программануудые дахяад шэнээр хаража үзэхэ, училищинуудай мэдэлдэ байһан материально-техническэ базые гуримшуулха, мүнөөнэй шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, дүй дүршэлтэй болоһон багшанарые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн абаха зэргэтэйбди.

Хүдөө ажахыда механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэ... үшөөл олон дутагдалнууд бии. Т... нэй нэгэниинь—хүдөө ажахын ме... низациин училищинуудта һураха ... нүүдые саг болзор соонь абада... ябадал болоно. Иимэ ушарнууд, ... шээлхэдэ, Алтайн хизаарта, Са... товска болон бусад областьну... нёдондо үзэгдөө һэн. Ушар иим... хабарай полевой хүдэлмэриин эх... тэр механизаторска шэнэ кадр... дые һурган гаргажа үрьдэнэгүй... Тиимэһээ энэ жэлдэ училищину... һурагшадые абалгые ерэхэ жэлэй ... барай хүдэлмэриин эхилхэһээ ... һургажа гаргаха бодолтой... ябуулха ёһотойбди. Арбан жэ... һургуули дүүргэһэн залуушуу... училищида абалгада онсо анхар... хандуулха шухала. Залуу басага... мүн тэрэшэлэн Советскэ Арми... табигдаһан сэрэгэй албахаагш... училищинуудта олоор абаха х... тэй.

Энэ жэлэй хабар ба зунай ... социалистическэ поли дээрэ ... тооной механизаторска шэнэ ... дууд ерэхэ байна. Тэдээндэ ажа... далай, мүн мэргэжэлээ саашад... дээшэлүүлхэ һайн арга нүхэсэл... дые байгуулха шухала.

МТС-үүд болон совхозуудта ка... нуудые бэлэдхэлгэ—арадай ажа... шухалын шухала зорилго мүн. ... зорилгые шиидхэлгэ гансал ажа... резервнүүдэй системын хүдэлм... лэгшэдэй хэрэг бэшэ, харин нюта... организацинууд хадаа СССР-эй ... дэлмэришэн ангиин эрхим занш... ерээдүйн механизаторнуудта сэ... Коммунистическэ парти болон Со... скэ правительствын табижа бай... эрилтын ёһоор, тэдэнииие өөһэды... халуун анхарал оролдолгоор хүр... хэ үүргэтэй.

Г. ЗЕЛЕНКО, ССР Со...
Министрнүүдэй Соведэй дэргэ...
ажалай резервнүүдэй Гл...
управлениин нача...

ХҮЖЭ НЭЛЭНХЫ ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ КУКУРУЗА ТАРИЖА УРГУУЛАЯ!

Поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, шииг нойто бариха, үрэһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдээ дары дүүргэхэ

Хооһон хөөрэлдөөнүүдһээ …доо юуншье хэгдэнэгүй

Хабарай полевой хүдэлмэринүү… үнгэргэхэ халуун хаһа оробо. …нөө жэлэй тарилга урда жэлнүү…идэ орходоо эмхитэйгээр үнгэр…дэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, энэ …лдэ кукуруза ехэхэн талмайда та…гдаха болоно. Гэбэшье, Кяхтын …магай Калининай нэрэмжэтэ кол…зой болон Пограничнэ МТС-эй хү…лбэрилэгшэд хабарай тарилгые …зор соонь, шанар һайнтайгаар үн…ргэхэ тухай ёһото анхарал хан…улнагүй.

Мүнөө жэлдэ тус колхоз хамта …ээ 391 гектарта кукуруза тари… юм. Колхозой правлени тэрэ…шэ тариха газар лэ олоһон нэрэ зүү…ад, хэһэн юумэниинь үгы. Кукуру… тарилгада үтэгжүүлгэ ехэ хэ…тэй болохо байна. Гэтэр колхо… түрүүлэгшэ нүхэр Цикало, МТС-… директор нүхэр Финеев, главна …роном нүхэр Кулькова гэгшэд энэ …удалые хэрэгсээнэгүй. Тэрэнэй …стэ Калининай нэрэмжэтэ колхо… малай гүүртэ, отарануудай ха… хоройнуудые тойруулан, хайша …рэгээр адхагдашанхай наг шэбхэ …рэглэгдээгүй байһаар. Фермэ ша…райнгаа участок дээрэ зуугаад ша… гектарта кукуруза тариха түсэб… байһан аад, ядахын сагта тэн…шье үтэгжүүлгэ бэлдээгүй.

Дулааржа саһанай хайлахада, тэ…шье уһа бариха хүдэлмэри эм…дэгдээгүй байһаар. Намар хада …тыйка, Савва голнууд дээрэ та…аһан уһалууриин һубат малтал… мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээдүй …ха юм. Тингэжэ тэдэ голоор ур…һан һайрамай уһан дэмы хосор… байна. МТС, колхозой хүтэл…рилэгшэд хооһон үгэ хэлсэһээр …ран сагаа үнгэргэжэл байна. …эндэ эсэс табиха саг тулаа.

С. Иванов.

…укуруза тухай лекци

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын …мжэтэ колхозой гэшүүд ороо… таряагаа ехэдхэхын, малдаа …эжээлэй бата бэхи база байгуулхын …ээ кукуруза ехээр тарихые бэ…хэжэ байна. Һаяхан тус колхозой …үүд малажалай Бурят-Монголой …алгын станциин научна хүдэл…лэгшэ агроном Колесниковагай …ние ехэ анхаралтайгаар шагнаа. …рһэн жэлдэ кукуруза тарижа …улха агротехническэ заабариин …р ажаллаһанайнгаа ашаар энэ …нциин хүдэлмэришэд гектар бү… 500 центнер кукурузын эшэ …аһа хуряаһан байгаа.

…уршалгын энэ станци Карл Марк… нэрэмжэтэ колхозтой нэгэ нют…а оршодог туладаа газарайнь …һэн тон адли байна. Тиимэ ха… эндэхи колхознигууд станциин …уулһан шэнги кукурузын һайн ур… абажа шадаха байна.

А. Михайлов.

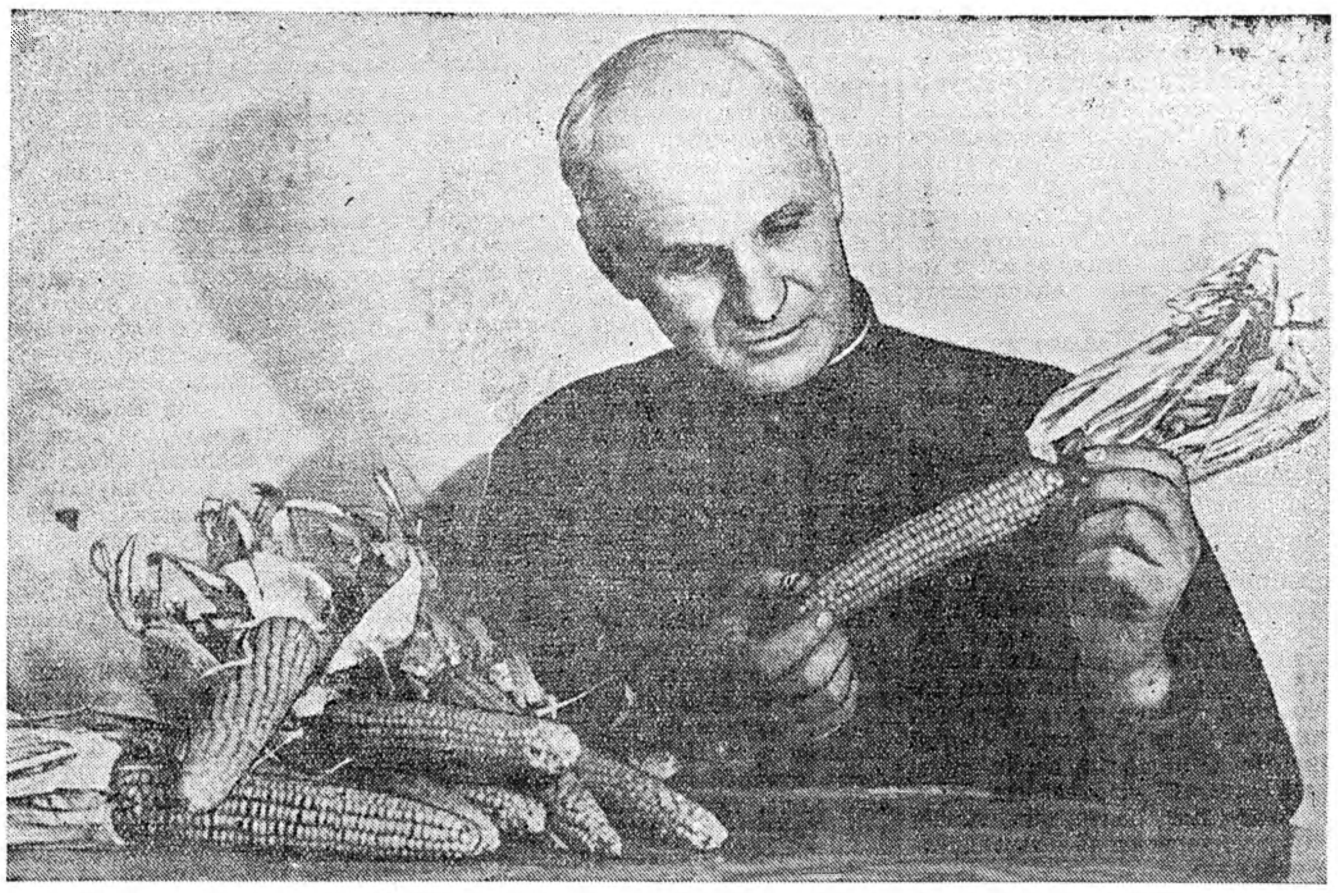

Горшоогтой рассадада арбан гурбан хоногто ургуулаад тарихада бүри оройн эдеэшэдэгшье кукурузын сортнууд манай эндэхи уларилда хүсэд эдеэшэжэ шадаха байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын техникум багахан газарта кукуруза тарижа ургуулһан байгаа. «Грушевская Одесская» гэжэ сортын кукурузын рассадые тарижа, кукурузын үрэһэ абаа һэн. Энээниие нь гектарта оруулжа бодоходо 52 центнер ороoһо, 1020 центнер силосэй ногоо үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөө ажахын техникумэй багша нүхэр Левенко һуралсалайнгаа ажахыда ургуулһан кукурузын буурсагуудые шалгажа байна.

С. Доржиевай фото.

Нютагайнгаа эрхэ байдалые харалсанабди

Кукуруза тарижа ургуулха агротехникэ зүбөөр хэрэглээд байхада тэрэнэй эдеэшэнтэһэн буурсагууд болон силосэ ногооной баян ургасын манай эндэ хуряагдажа шадагдаха байһан тухай нёдондо жэлэй дүй дүршэл гэршэлнэ. Сагай уларилай гандуу байбашье, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэлдэ гектар бүриһөө кукурузын 250 центнер, тиихэдэ Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз 180 центнер силосэй ногоо абаа һэн. Энэ хадаа манай аймагай колхозуудай мүнөө жэлдэ кукурузын баян ургаса хуряажа шадаха байһыень гэршэлнэ. Кукуруза хадаа шэниисэтэй адли уларилда ургадаг болобошье, сэсэглэхэ үедөө шииг нойто тэрээнһээ үлүү ехээр хэрэглэдэг юм. Кукурузын сэсэглэхэ үедэ июль һара багта манай эндэ бороо хура элбэг байдаг гээшэ. Тиимэһээ энэ культураһаа эдеэшэнтэһэн буурсагууд абтаха байна.

Һайнаар элдүүрилэгдэһэн парта болон шэнэ газарта кукуруза тарихабди. Тарихынгаа урда тээ нэгшэмэл хүрьһэ гү, али һайса нэгшэжэ шатаһан наг шэбхэ минеральна үтэгжүүлгэтэй холижо тэрэ газартаа үтэгжүүлгэ хэхэ байнабди. Тиихэдээ 5—6 тонно нэгшэмэл хүрьһэ гү, шэбхэ, 2 центнер суперфосфат, 3 центнер үнэһэ, 5 центнер известко гектар бүхэндэ оруулха болгодоно. Шэнэ газарта гектар бүриин 2 центнер суперфосфат, 3—5 центнер үнэһэ оруулагдаха. Тэрээнэй тулада 2745 тонно нэгшэмэл хүрьһэн, 3165 тонно шэбхэ, 300 тонно суперфосфат, 600 тонно үнэһэн хэрэглэгдэхэ юм. Мүн хүрьһэндэнь шииг нойто барихын тулада кукуруза тариха газартаа һайрамай уһа тогтоожо, борнойлжо байнабди. Энэ хүдэлмэридэ хэдэн трактор, унаа морид олоор хабаадуулагданхай. Тиихэдэ үрэһыень нара һалхинда байлгажа шанаржуулжа, хороор угаажа байнабди. 320 центнер кукурузын үрэһэн, 500 килограмм гранозан абтанхай. Энэ үрэһэн манай хэрэглэмжэ дүүрэн хангаха байна.

Июнь һарада бороо хура бага байдаг тула һая ургажа байһан ургасань хүсэд үндэһэлжэ бираагүй байхадаа шииг нойто багатайһаа болоно ургасань муудадаг байна. Нёдондо шииг багатай хүрьһэндэ таригдаһан оройн кукуруза ехэ ургаса үгэжэ шадаагүй.

Тарилгые сүм квадратно-гнездовой аргаар, нүхэн бүхэндэ 3—4 эшэ ургуулха жэшээтэйгээр хэхэ гэжэ хараалаабди. Нёдондо жэлэй үдхэнөөр хэгдэһэн тарилгын ургаса бага байгаа һэн. МТС-эймнай харьяата колхозууд 1500 гектарһаа доошо бэшэ тарилга хэхэ. Дурсагдаһан талмайда квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэхэ нэгэ сеялкэтэйбди. Мүнөө МТС-эй механизаторнууд таряа таридаг 14 сеялкэ квадратно-гнездовой аргаар кукуруза таридаг болгон тааруулжа байна. Эдэ зэбсэгүүдээр кукурузынгаа тарилгые 7—8 үдэр соо хэжэ дүүргэхэбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ үрэһыень гектарай 25 килограмм нормотойгоор таряа һэмди. Кукурузын өөрын үрэһэтэй болохын тулада 3—4 недели тарихаһаа урид тэрэнэй рассада горшоогхонууд соо ургуулаад, нүхэн бүхэнэй хошоод ургамал һуулгахада зохистой байна. Колхозууднай 400 мянган хэһэг горшоогхонуудые бэлэдхэхэ юм.

Кукурузын ургасада харууһалга хэхэдээ хамагай түрүүндэ буртаг үбһэнүүдтэй тэмсэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ борнойлго хэхэ, хүрьһыень зөөлэрүүлхэ шухала. Удаань ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ хэрэгтэй. Зунай үедэ тарилгын ряд хоорондын зай утааша, хүндэлөөшөө гурбаһаа үсөөн бэшэ дахин элдүүрилэгдэхэ байна. МТС механизированнэ элдүүрилгэ хэхэ пропашной тусхай түхеэрэлгэтэй 11 трактортайбди.

Ряд хоорондын түрүүшын элдүүрилгэ 7—8 сантиметр гүнзэгытэйгөөр июниин тэн багаар хэгдэхээр хараалагдана. Зөөлэрүүлгын урда тээ 2 центнер суперфосфат гү, али 3 центнер үнэһэн оруулагдаха байна. Хоёрдохи зөөлэрүүлгыень июниин һүүлээр хэхэ. Тиихэдээ минеральна үтэгжүүлгэ зөөлэрүүлгын урда тээ оруулагдахаар хараалагдаа. Гурбадахиень июль һарада 5—6 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хэгдэхэ юм.

Аймагайнгаа эрхэ байдалда кукуруза тарижа ургуулха агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёоһон манай МТС-эй агрономууд колхознигуудые болон механизаторнуудые тэрэ хэмжээ-ябуулгануудтайгаа танилсуулжа байна.

А. Капустин, Темлюйскэ МТС-эй агроном.

Мэргэжэлтын зүбшэл

ҮРЭҺЭ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭХЭ ТУХАЙ

…укуруза тариха газарые зүбөөр …д, тарилга һайн шанартайгаар … соонь хээд, тэрэшэлэн тарил… хойноһоо һайнаар харууһа… ургасыень һайнаар хуряажа …аа гадна, тарилгада үрэһэ бэ…хэ гээшэ айхабтар шухала. Ку…н һайн ургаса абахын тулада … түрүүн һайн шанартай, ургаха …н һайнтай үрэһөөр тарилга хэхэ …тэй. Үрэһые муугаар хадагал… гэмээр кукурузын таряанай …а шадал доошолдог байна.

…ргаха шадал муутай үрэһөөр та… хэхэдээ нормыень хэды ехэд…шье һайнаар ургадаггүй гэ… научно-шэнжэлэлгын эмхи зур…удай, колхозуудай болон ку… тарижа ургуулдаг мас…удай дүй дүршэл харуулдаг …. Иимэ үрэһөөр тарихада урга…ргахадаашье муу, һула байдаг … Смоленскэ областиин Темкинскэ … Ельнинскэ сортучастогуудта 1954 … «Лиминг» гэжэ сортын кукуру… үрэһэн тарилга хэхын урда тээ … процент ургаха шадалтай байгаа … Иимэ байхадань нүхэн бүхэндэ …0 таряанай орохо хэмжээтэйгээр …ыень ехэдхээд таряашье һаань, …алынь бултайхадаа ехэ шэнгэн … байгаа һэн. 15 процент шииг …той кукурузын таряан сагай …лай хүйтэн байхада, жэшээнь, …11 градус хүйтэндэ бүри нэгэ… …үдхэ байгаа хадаа ургаха ша… … доошоо болохо байна гэжэ олон туршалганууд харуулаа. Краснодарска хизаарһаа манай республикын колхозуудай асарһан нэгэ бүлэг кукурузын үрэһэнэй ургаха шадалынь 96 процент аад, шииг нойтониинь 17,4 процент байгаа. Ехэ шииттэй энэ асарһан үрэһэнэй таряае эртэ сохёод, һэрюун газарта байлгаха гээшэ аюултай байна гэжэ «Заготзерногой» пунктнууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй агрономууд ойлгохо ёһотой.

Кукурузын үрэһые ходо хаража шалгажа байха хэрэгтэй. Кукурузын таряа хадагалһан гэрэй дулаан хүйтэниие, шииттэй шииггүйе харалсаха, үрэһэнэй шииг нойтые, тэрэнэй бурьтаһан бурьтаагүйе, мүн элдэб үбшэндэ дайрагдана аа гү гэжэ шалгаха шухала. Хэрбээ үрэһэнэй таряанай бүри багааршье халаһан байгаа һаань, тиимэ таряае тэрэ дарьдаа хатааха хэрэгтэй. Халажа эхилхынгээ урда тээ үрэһэнэй таряан үнгөө хубилжа эхилээд, һүүлээрнь зосоохи эдеэниинь харалдаг. Гутажа эхилхэдээ түрүүн шииг нойтоной үнэр гутаад, удаань эхүүншэг үнэр, һүүлээрнь бурьтанги үнэртэй боложо, үрэһэнэй таряан бурьтажа захалдаг байна. Ургаха шадалаа тээжэ оройдоо гэмтэһэн таряан үнгөө хубилжа, зосоохи эдеэниинь муухай будэхи үнгэтэй болоод, газаахи хальһаниинь халта хүрэхэдэ тэһэржэ байдаг. Заримандаа кукурузын үрэһэнэй эдеэн сапаан үнгэтэй байдагшье һаа тэрэнэй тэг дунда харалшаһан байдаг юм. Энэ юун болоноб гэхэдэ, үрэһэнэй ургаха эшэнүүд үжэжэ байна гээшэ.

Хаража эхилхэдээ үрэһэндэ эгээл аюултай үе болоно гээшэ. Шииг ехэтэй үрэһэнэй таряае халуун дулаан газарта байлгахада бэе бэеһээ халаад, грибнэ үбшэн болодог байна. Иигэжэ халажа байхадань саг соонь хаража хатааха гээшэ тон шухала. «Заготзерногой» складуудһаа кукурузын үрэһэ абаһанай һүүлээр һайнаар хадагалжа байгаад, колхозууд тарилга хэхынгээ урда тээ ургаха шадалыень, шиигыень заатагүй шалгажа үзэхэ ёһотой.

Квадратно-гнездовой аргаар ба гараар таридаг зэмсэгээр тарилга хэхэдэ үрэһэнэй томо жэжэнь тон адли байгаа һаа һайн байдаг юм. Мүнөө асарагдаһан кукурузын буурсагууд сохигдожо олон ондоо сортын болоод байна. Томо жэжээрээ адли үрэһые тарихада һайн байхаһаа гадна нэгэ доро һайнаар, жэгдээр ургажа гарадаг, тингэжэ таряанай ургаса дээшэлдэг байна. Томо жэжээрээ нэгэ адли үрэһые квадратно-гнездовой аргаар тарихада нүхэн бүхэндэ нэгэ жэгдээр 4—5 таряан ородог, тиихэдэ илгажа нэгэ жэгдэ болгоогүй олон янзын үрэһөөр тарихада нүхэн бүхэндэ заримандаа 2—3 таряан, нүгөө заримандань 8 — 10 таряан ородог, зарим нүхэндэнь оройдоошье таригдангүй үлэшэдэг гэжэ колхозууд болон туршалгын эмхи зургаануудай дүй дүршэл дээрэһээ элирүүлэгдэһэн. Тиимэһээ абаһан үрэһэнэй таряае томо жэжээрнь заатагүй илгаа хада һайн байха. Иигэжэ илгагдаһан үрэһөөр сеялкээр гү, али гараар һуулгадаг зэмсэгээр тарилга хэхэдэ һайн байдаг. Юуб гэхэдэ иимээр тарилга хэхэдэ нүхэн бүхэндэ адли тоотой таряан ородог, нүхые алгасаха ябадал үзэгдэдэггүй байна. Һайн үрэһэ дутуутай байгаа һаа илгагдаһан жэжэхэн үрэһөөр тарилга хэхэдэ болохо. Зүгөөр, иимэ үрэһэн соо гэмтэһэн таряан байха ёһотүй.

Кукурузын үрэһэнэй ургаха шадалые дээшэлүүлхын тулада нара һалхинда байлгажа шанаржуулха хэрэгтэй. 5—7 үдэрнүүдэй турша соо энэ хүдэлмэри үнгэргэгдэхэ ёһотой. Үрэһые нара һалхинда байлгажа хайшан гээд шанаржуулдаг бэ гэхэдэ, 25—30 градус дулаан, һайн вентиляцитай гэр соо 5—10 сантиметр зузаантайгаар адхаад, саг үргэлжэ хүрзөөр худхажа байха, үгышье һаа газаа брезент дээрэ гү, али хабтагай дэбдээд 3—5 сантиметр зузаантайгаар үрэһээ адхаад, худхажа байжа наранда шарадаг юм. Тариха үдэрөө кукурузын үрэһые гранозан ба гексохлоранаар хордохо ёһотой. Ороохото культурануудай үрэһые хордодог бочконууд соо кукурузын үрэһые мүн хордожо болохо.

Иигэжэ кукурузын үрэһые тарилгада тон һайнаар бэлэдхээд, агротехническэ эрхим болзорто тарилга хэбэл, баян ургаса абаха үндэһэ һуури табигдаха болоно.

Е. Гаханова, зооветеринарна институдай ургамалай кафедрын ассистент, агроном.

Баян ургасын түлөө бултадаа тэмсэнэбди

«Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, минии хүдэлмэрилдэг Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ манай эндэ шэнэ культура болохо кукурузые 295 гектарта тарихань. Энэ культурые бидэнэр агротехническэ заабариин ёһоор тарижа, харууһалжа, баян ургаса хуряаха зорилготойбди. Энээнэй тулада бидэнэр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхознигууд болон механизаторнуудтай хамта бүхы оролдолгоёо, мэргэжэл шадабаряа гаргажа хүдэлмэрилхэ ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, колхознигууд болон механизаторнууднай манай эндэ кукурузын һайнаар ургаха байһыень нюдөөрөө хаража, этигэхэ ёһотой. Тиигээд саашадаа ороохо таряанай ресурсые дээшэлүүлхэ, малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ кукурузые ехээр тарилгын ямар ехэ удхашанартай байһые үргэн олон колхознигууд ойлгохо байна бшуу.

Хүдөө ажахын культурануудые тариха участогуудые хубаарилан илгахадаа бидэнэр тон түрүүндэ кукуруза тариха газараа шэлэжэ олообди. Кукуруза тариха полинуудые шэлэхэдээ газарайнь хүрьһые; урда жэлнүүдтэ ямар культурануудай таригдажа байһые; һалхинһаа далда пэмэри байһан, үгыень; нютагай үтэгжүүлгэнүүдые гаргахада дүтэ байһан, үгыень — хуу хараадаа абаабди. Тиин эгээл һайн газарта кукуруза таригдаха байна.

Энэ хабартаа, тарилга хэхын урда тээ туршажа үзэнгөө үнгэрэгшэ жэлдэ парлагдаһан нэгэ участогые хүрьһыень урбуулангүйгөөр хахалха зорилготойбди. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ шэниисэ таригдаад, намартаа парлагдаһан поли дээрэ хоёр газарта хүрьһыень урбуулангүйгөөр 30 — 40 сантиметр гүнзэгытэйгөөр хахалха байнабди. Кукуруза тариха полинууд нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр үтэгжүүлэгдэхэ. Гадна, ряд хоорондын нэгэдэхи ба хоёрдохи элдүүрилгэ хэхэдээ нэмэлтэ тэжээл оруулалсахабди.

Кукуруза тарилгада гансашье таряанажалай бригаднуудай гэшүүд болон механизаторнууд хабаадаха бэшэ, мүн малшад фермэ шадараа кукуруза тариха юм. Һүнэй-товарна гурбан фермын малшад тус тустаа 24-һөө 53 гектар хүрэтэр, хонинойтоварна фермынхид 18 гектарта, колхозой комсомольско организаци 33 гектарта, таряанажалай 4 бригада 127 гектарта кукуруза тариха уялга абанхай. Мүнөө фермэ, бригада бүхэн кукуруза тариха газар дээрээ наг шэбхэ зөөжэ, үнэһэ, шубуунай аргал гэхэ мэтые суглуулжа, һайрамай уһа тогтоожо байна. Һаяын үдэрнүүдтэ колхоз минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абахань.

Колхознай бүхы тарилгада хүсэд хүрэхөөр 62 центнер кукурузын үрэһэ абаха болонхой. Тэрэ үрэһэнэй абтажа захалхалаар нара һалхинда байлгажа шанаржуулхабди, тарихынгаа урда тээ центнер үрэһэндэ 100 грамм хэмжээтэйгээр гранозанаар угаахабди. Тэрээнһээ гадна, кукурузын үрэһэн гексохлоранаар угаагдаха юм.

Манай эндэ кукуруза гансал квадратно-гнездовой аргаар таригдаха байна. Тарилгынгаа бүхы талмайе МТС-эй сеялкэнүүдээр тарижа үрьдихэгүй байһамнай лабтай. Энэ ушарһаа колхозой правлени кукуруза гараар тариха «РК-1» гэжэ зэмсэгүүдые худалдажа абажа байна. Кукурузынгаа бүхы тарилгые борнойлхобди. Иигэжэ борнойлходо газарай хүрьһэн зөөлэрхэһөө гадна, буртаг үбһэнүүд үгы хэгдэхэ юм. Ургажа байха үедэнь кукурузын эшэнүүдые шэнгэрүүлжэ, үлүү заримыень абажа хаяха, зарим хэнзэ һалаануудыень отолжо хаяха, ряд хоорондынь газарые дүрбэ дахин зөөлэрүүлхэ, хоёр дахин нэмэлтэ тэжээл оруулха, искусственнаар үрэжүүлгэ хэхэ байнабди.

Манай колхозой правлени болон партиина организаци ороохо таряае ехэдхэхэ, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ кукурузын ямар ехэ удхашанартай байһые мэдэнэ. Энэ жэлдэ бидэнэр гансашье силосто оруулагдаха кукурузын эшэ намаа, буурсагуудые хуряаха бэшэ, мүн үрэһэ хүрэнгэ абахые оролдохобди. Кукурузын үрэһэ хүрэнгэ абахын тулада үбэр, наруули газарта 2 гектар талмай шэлэгдээ. Хэрэгтэй болоо һаань, зундаа тэрэ газарые уһалхабди. Энэ участок дээрэ таригдаха үрэһэн түрүүн үтэгжүүлгэтэй горшоогхонууд соо ургуулагдаад, рассадануул болгогдожо, поли дээрэ һуулгагдаха байна. Багаар бодоходо энэ хоёр гектартамнай 82 мянган хэһэг горшоогхонууд хэрэгтэй болохо. Тэдэнэй хахадынь шахуу хэгдэнхэй. Кукурузын рассадануудые һуулгахын тулада апрелиин 15—18-наар рассадник хэхэбди.

Кукуруза тариха поли бүхэнэй агротехникэ зохёогдоо. Тэрээн соо кукурузын үрэһэ хүрэнгэ бэлэдхэлгэһээ эхилээд, ургаса хуряалга хүрэтэр хэгдэхэ хүдэлмэринүүд тодорхойлогдоо. Һаяын үдэрнүүдтэ таряанажалай болон тракторна бригадын бригадирнуудта, малажалай фермэнүүдые даагшанарта, мүн тэрэшэлэн комсомольско-залуушуулай звенодо кукуруза тариха полинуудайнь агротехникые харуулһан бүхы материал тушаагдажа үгтэхэ байна. Правлениин гэшүүдэй, таряанажалай бригадын бригадирнуудай болон колхознигуудай һуралсадаг агротехническэ курсада (хоёрдохи жэлэй) кукуруза ургуулгын агротехникэ заагдаа.

Манай эндэ шэнэ культура болохо кукурузые ехээр таряад, баян ургаса хуряахын тула колхознигууд ба механизаторнууднай хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байна. Кукуруза хадаа манай нютагта таригдадаг хүдөө ажахын бусад культурануудай дунда хүндэтэ һууряа эзэлхэ ёһоороо эзэлхэ байһаниинь лабтай.

Манай колхознигууд кукурузые мүн өөһэдынгөө бууса шадар тариха гэжэ байнхай. Энээнэй тулада колхозой правлени гэшүүдтээ үрэһэ хүрэнгэ үгэлсэхэ юм. Иигэжэ, нютагтаа кукуруза ехээр тарижа, баян ургаса хуряадаг болохын тула бидэнэр бултадаа тэмсэжэ байнабди.

В. Якунин, Гашейн МТС-эй агроном.

Шухала хэрэгтэ хойрогоор хандана

Закаменай аймагай «Коммунизм» колхоз республика соогоо томохон малажалтай колхозуудай тоодо ородог. Энэ колхоздо 10 мянга шахуу, тэрэ тоодо 6 мянга шахуу эбэртэ бодо мал тоологдоно. Колхозой мал һүрэг Саяан уулын хормойдохи хада уулануудай бооргёор бэлшэнэ. Эдэ малые тэжээлээр хангахын тулада ехэ үбһэ бэлдэхэ, силос ехээр дараха ёһотой болоно. Теэд эндэ тэжээлэй база байгуулха асуудал шиидхэгдээгүй байһаар. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, энэ колхоз сабшалан дээрэһээ жэл бүри 65—70 мянган центнерһээ ехэ үбһэ абадаггүй, мүн ороопото культурануудай ургасашье бага байдаг. Тиимэһээ малда концентрированнэ тэжээл абтахагүйһөө гадна тарилгаһаа солоомо, мэхиинэшье абтадаггүйнь элитэ.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум малажалые хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ кукурузын айхабтар ехэ удхашанартайе тэмдэглээд, колхоз бүхэндэ энэ культурые ехээр тарижа ургуулха зорилго табиһан байна.

«Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ кукуруза түрүүшынхеэ тарихаар хараалаа. Кукуруза тарилгада бэлэдхэл хэхэ хэрэгтэнь тус колхоздо бодото туһаламжа хүргэхын оронд Закаменай МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд «кукуруза тарихадатнай ямаршье туһа хүргэхэгүйбди, хайшан гээд таринат, тиигээд лэ таригты» гэхысэ хэлэдэг байна. Бүгэдэарадай энэ шухала хэрэгтэ хойрогоор хандаха эрхэ Закаменай МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ хэншье үгэхэгүй. Колхозой гэшүүд МТС-эй туһаламжа хүлеэһээр.

Энэ культура тарихын тулада «Коммунизм» колхоздо ямар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэб гэхэдэ, звенонууд эмхидхэгдээд, тэдэнь кукуруза тариха газар дээрэ наг шэбхэ гаргажа эхилэнхэй. Тиихэдэ эндэхид энэ культурые ямаршье аргаар тарихаяа мүнөө болотор үшөө мэдээдүй байһаар. Юуб гэхэдэ, Закаменай МТС кукуруза тариха сеялкэ болон бусад зэр зэмсэгүүдые оройдоо түхеэрээгүй, тарилга хэхэгүй юумэ шэнги байна.

Б. Шойдоков.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Эб найрамдал хүсэдэг оронууд арадуудай амгалан ба аюулгүй байдал сахин хамгаална

Парижска хэлсээнүүдтэ хабаадагша олонхи оронуудай парламентнуудай зүгһөө эдэ хэлсээнүүдые эсэслэн баталһантай дашарамдан уласхоорондын оршон байдалда ехэхэн хубилалта болоо. Хархис хэлсээнүүд баталагдабашье, үшөө бэелүүлэгдэһэн удхатай бэшэ байна. Гэхэ зуура, Баруун Германиие зэбсэглэхэ гэжэ тэдэ хэлсээнүүдэй хараалһаниинь шэнэ дайнай аюулые ехэ болгоно. Энэ ушарые хэрэгсээнгүй үнгэрхын аргагүй.

Тиимэһээ, социализмын ба демократиин лагериин оронуудай бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалай политикань онсо ехэ удхашанартай. Өөһэдынгөө сэрэгэй хорото түсэбүүдые бэелүүлхэ гэжэ эзэрхэг шунахай этэгээдүүдэй һэдээ һаань, тэдээндэ хатуу шанга харюу үгэхын тула шухала бүхы юумэтэй СССР-эй ба арадай демократиин оронуудай арадууд аюулгүй байдалаа улам батадхаха гэжэ оролдоно, гүрэнүүдэйнгээ хүсэ шадалые арьбадхана. Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха зорилгоор үнгэрэгшэ жэлдэ зарлагдаһан, европейскэ оронуудай Московско зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүдэй хоорондоо һаяхан зүбшэлһэн ябадал—тиимэ оролдолгын эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

СССР-эй, Польшын, Чехословакиин, ГДР-эй, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Албаниин хабаадаһан, тэрэшэлэн ажаглагша боложо Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгшын хабаадаһан Московско зүблөөн иимэ шиидхэбэри гаргаа гэбэл, парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн батлагдаа һаань—зэбсэгтэ хүсэнүүдээ, тэдэнэйнгээ командовани эмхидхэхэ хамтын хэмжээ-ябуулгануудые, мүн эб найрамдал хүсэдэг оронуудай оборонно хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ ондоошье хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ гэһэн байгаа. Московско зүблөөндэ хабаадагшад энэ шиидхэбэрээ дүүргэлтэ болгожо, хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай, мүн баһа нэгэдэмэл командовани эмхидхэхэ тухай договор баталха асуудал зүбшэлһэн байна.

Эб найрамдал хүсэдэг оронуудай арадууд эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бүримүһэн һайшаана. Апрелиин түрүүшын долоон хоногой турша соо Венгриин ба Албаниин хуули гаргаха органуудай сессинүүд боложо, декларацинуудые баталан абаа. Албанска ба венгерскэ арадууд өөһэдынгөө аюулгүй байдал хангаха хэмжээнүүдые хараалха зуураа, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал аршалан хамгаалалсахаар шиидэнхэй байна гэжэ тэдэ декларацинууд доторнь тэмдэглэгдэнэ. Социалистическэ лагериин оронуудай бусад арадууд мүн лэ тиимэ зоригжолоор нэбтэрэнхэй байнад.

Московско зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай арадууд эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба хүсэтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэхэтээ хамта, бүхы экономикын гол үндэһэ һуури, оборонно хүсэ шадалай ба олониитын ажабайдалай хүгжэхэ эшэ нүхэсэл болотшо хүндэ промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулна.

Центральна ба Зүүн-Урда Европын оронууд дотор арадай-демократическа засаг түрын оршон мандажа байгаа арбан жэлэй туршада тэдэнэй промышленностинь дайнай урда тээхиһээ 3 дахин ехэ продукци бүтээн гаргаа. Польско Арадай Республика промышленна зүйлнүүдые Италиинхиһаа ехээр үйлэдбэрилнэ, тэрэнэйнгээ хүн зоной амин дүүшэдэ хүртэхэ хэмжээнэй талаар Францииe хүсэнхэй. Польшын машина бүтээдэг үйлэдбэринь дайнай урда үеынхиһөө 8 дахин ургаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 92 миллион тонно нүүрһэ малтажа абаһан, ондоогоор хэлэбэл —Франциин, Италиин ба Бельгиин бүхы дээрээ абадагые үлүүлһэн байна. Чехословацка Республика үйлэдбэрилдэг буладайнгаа, бусад олон шухала хэрэгсэлнүүдэйнгээ хүн зоной амин дүүшэдэ хүртэсын талаар Франци, Баруун Германи мэтын оронуудайхиһаа үлүү гаранхай. Нёдондо жэлдэ Венгриин хүндэ промышленностинь 1949 онойхиһоо 3 дахин ехэ продукци бүтээн гаргаа.

Индустриальна хүгжэлтын хэрэгтэ амжалтануудые түйлаһанай ашаар, Европодохи арадай демократиин оронуудай экономическа ба оборонно хүсэ шадалынь улам ехээр бэхижэнэ, хүн зонойнь ажамидарал улам улам һайжарна.

Эдэ оронуудай арадууд бусад бүхы арадуудтай эб этэй, хани барисаатай ажаһуухые хүсэдэг. Эдэнэр эб найрамдалай түлөө сэхэ шууд, эрид шангаар тэмсэжэ байна. Гэхэ зуура, дайн сэрэг хүсэгшэдтэ эдэ арадуудай дээрээ ортохогүйнь лабтай.

Японии бэеэ даанхай байдалда эсэргүү США-гэй шэнэ аашанууд

Хэлсээ хэхын тула японско гадаадын хэрэгүүдэй министр Сигемицу гэгшын США ошохо тухай асуудалаар Японии гуйлтые һаяхан американска гүрэнэй департамент эрид буруушааһан байна. Энэ ушар япон зоной дунда ехээр дураа гутаха ябадал үүсхээ. Гүрэнэй департаментын энэ ябуулганъ Японии нэрэ хүндые ба национальна омогорхолые доромжолхо гэһэн, Хатоямын правительствын хараа бодолые буруу болгохо гэһэн һэдэлгэ мүн гэжэ токиогойхид тоолоно. Юнайтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондент энэ болоһон ушарые шэнжэлхэ зуура, иигэжэ бэшэнэ: «Энэ ябуулга японско-американска харилсаае бэрхэтэй болгоо гэжэ дипломатическа экспертнүүд мэдүүлнэ».

Японииe доромжолһон иимэ бүдүүлиг ябуулганууд США-гэй зүгһөө юундэ хэгдээб? Ушар шалтагаанинь юуб гэхэдэ, өөрынгөө национальна хэрэгые бага зэргээршье аршалан хамгаалха гэжэ Японии һэдэдэг ябадалһаа үндэһэтэй байгааха.

Американецуудай удаан саг соо мэдээрхэн зонхилһонһоо шалтагаалжа, экономическа ба финансын талаараа Япони яашатүй хүндэ байдалда оршоо. Ороной бюджедэй тон ехэ хубинь «оборонын» хэрэгтэ, Японии дотор байдаг американска сэрэгүүдые хангаха гаргашануудта зорюулагдана. Японско тусхай мэдээнүүдһээ харахада, 1954 он дотор тиимэ хэрэгсэлнүүдтэ 132,7 миллиард иен һомологдоһон байна. Үрэгүй аад, ехэ гаргашанууд хэгдэжэ, японско экономикын хүндэ хүшэр байдалые улам муудхаана. Тиихэдэнь Японии правительство байдалаа бага зэргээршье заһаха хүсэлэн гаргаһан байгаа. Теэд, тэрэнь США-гэй зүгһөө эрид буруушаагдан угтагдаа.

Японско правительство Хитадай Арадай Республикатай, Советскэ Союзтай экономическа ба политическэ холбоо барисаа байгуулха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлжэ, США-гэй түрэнэй департаментын уур сухалые хүдэлгэһэн байна. Эдэ заншал болоһон холбоо барисаанайнгаа һэргээгдээ һаань, — американскаһаа ондоо бүхы рыногүүдһээ баранһаань шахуу таһалагдаһан японско экономикодо шухала удхашанартай байха бэлэй. Гадаадын худалдаа наймаанһаа ехээр гарзатажа орон доторхи промышленностиинь хэдэ хэдэн һалбаринуудай доройтон муудаһан, хүн зонойнь үгырэн хооһорһон ябадал үзэгдэнэ.

Японии бүхы хүн зон—промышленнигуудшье, наймаашадшье, хүдэлмэришэдшье, таряашадшье—Хитадай Арадай Республикатай, Советскэ Союзтай холбоо барисаагаа һэргээе гэжэ эрид шууд эринэ. Теэд, эдэ эрилтэнүүдыень хангаха гэһэн японско правительствын багаханшье һэдэлгэнүүд США-гэй засаг баригша бүлэгүүдэй эрид шанга эсэргүүсэлтэ үүсхэнэ, юундэб гэхэдэ—Японииe Америкэһээ бүримүһэн дулдыдадаг байлгаха гэжэ оролдоно бшуу. Иимэ зорилгоор США-гэй засаг баригша бүлэгүүд Японии дотоодын байдалдань хамаархаха ба хашаха баалаха бүдүүлиг аргануудые убайгүйгөөр хэрэглэдэг байха юм.

Гадаадын хэблэлэй хэдэ хэдэн органуудай элирхэйлэн харуулһанай ёһоор, Америкын ба Японии харилсаануудта тохёолдоһон мүнөөнэй ушар тиимэ хашалта баалалтын ба хамаархалтын гэршэ жэшээ болоно.

А. ШАТИЛОВ.

Англида болоһон муниципальна һунгалтын дүнгүүд

ЛОНДОН, апрелиин 8. (ТАСС). Һүүлшын үдэрнүүдэй туршада Англиин ба Уэльсын 62 графствын соведүүдтэ (муниципальна органууд) болоһон һунгалтын дүнгүүдые Рейтер агентство мэдээсэбэ.

Агентствын зааһанай ёһоор, лейбористнууд графствонуудай 12 соведүүдэй 5 соведтэнь, тусгаарлабал Ланкаширта, Эссекстэ, Стаффордширта, Кармартенширтэ ба Баруун Райдингдэ (Йоркшир) хиналтаяа алдаһан байна.

Лейбористска партиин толилһон мэдээнүүдэй ёһоор, 1952 ондо графствонуудай соведүүдтэ болоһон һунгалгын үедэ 400 шэнэ һуури абаһан лейбористнууд мүнөө 159 һуури гээбэ. Консервативна партиин мэдүүлгын ёһоор, тэрэ 174 һууритай болоо.

Лондонско радио муниципальна һунгалтын үедэ хүн зоной эдэбхиин һула байһаниие тэмдэглэнэ, энэ жэлдэ һунгалтада урдынхиһаа үсөөн һунгагшад хабаадаа гэжэ заана.

Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һулаpуулха тушаа Азиин оронуудай конференци дээрэ

ДЕЛИ, апрелиин 8. (ТАСС). Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һулаpуулха тушаа Азиин оронуудай конференциин апрелиин 7-ной үглөөнэй заседани дээрэ зүблэхэ зүйлнүүдэй нэгэдэхи пунктые—политическэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Корейдэхи эблэрэлгые хинаха талаар нейтральна гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комиссидахи Индиин главна делегат байһан д-р Анап Сингх энэ асуудалаар элидхэл хэбэ. Азиин ажабайдалай эгээн шухала асуудалнуудта хамаатай энэ элидхэл угаа ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан ба альга ташалгаар нэгэтэбэшэ таһалагдаһан байна.

Делегадуудай ба айлшадай альга ташалгаар угтагдаһан Хитадай делегациин толгойлогшо Го Мо-жо энэ асуудалаар нэмэлтэ элидхэл хээ.

Го Мо-жогой үгэ хэлэһэнэй һүүлээр конференциин делегадууд үгэ хэлэжэ эхилбэ. Азиин арадуудай хоорондо хани барисаанай холбоо бэхижэжэ байна гэжэ Зүүн Пакистанай арадай мусульманска Лигын түрүүлэгшэ Мауляна Бхасани тэмдэглэбэ. Тиин тэдэнэй нэгэн һаналтай байһаниинь хэндэшье аюултай бэшэ юм, харин тэрэ хадаа бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондохи хани барисаанда туһалха ёһотой байна. Теэд, гадаадын зарим гүрэнүүдэй засагай ударидагшад сэрэгэй блогуудые байгуулна, Азиин оронуудые хоорондонь хэрэлдүүлхые оролдоно.

Зүүн-Урда Азида хамаатай эзэрхэг түримхэй сэрэгэй договорые, СЕАТО гэдэгые, мүн Дунда Востогто сэрэгэй блок байгуулха гэһэн һэдэлгые Бхасани эрид шангаар буруушаан шүүмжэлээ. «Египедһээ английска сэрэгүүдые бүрин гаргаха гэһэн эрилтэ дүүргэгдээгүй,—гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Иранска нефтьдэ гадаадынхидай хиналта дахин тогтоогдоо. Японидо, Тайваньда, Урда Корейдэ, Урда Вьетнамда, Таиландада, Пакистанда, Египедтэ, Суданда, Иргата, Иорданида гадаадын сэрэгэй базанууд байгуулагдаа, байгуулагдажашье байна».

Тайваниие эзэлээд, США хитад арадай эрхэнүүдые бүдүүлигээр эбдэнэ. Тиихэдэ ООН тус организацида Хитадай Арадай Республикын түлөөлэлгые хуули бусаар хаһана гэжэ Бхасани мэдүүлбэ. Азиин арадууд КНР-эй ба Индиин премьернүүдэй хамтын мэдүүлгэ соо гэршэлэгдэһэн, эбтэйгээр ажаһуулгын табан принципүүдые халуунаар дэмжэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Бхасаниин һүүлээр советскэ делегациин гэшүүн Александр Корнейчук үгэ хэлэжэ, Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай политикын үндэһэ һууринуудые тодорхойгоор тайлбарилһан ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха зорилгоор советскэ арадай хэһэн тодорхой алхамууд тухай һануулһан байна.

Японско делегат Мацумото Дальна Востогтохи эб найрамдалай асуудалда үгэеэ зорюулба. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Азиин арадуудай агууехэ һэргэлгэ тухай хэлэхэ зуураа, Мацумото хадаа Азиин арадуудай найдабариие үгы хэхые, тэдэнэй хоорондо хэрэлдээ хёморол үүдхэхые оролдодог хүнүүд үшөөл бии юм гэжэ зааба. Японииe дахин зэбсэглэхэ, тэрэнэй газар дээрэ гадаадын сэрэгэй базануудые байгуулха гэһэн бодото зорилготой хоёр договор—«эбэй договор» ба аюулгүй байдал сахиха американо-японско пакт баталхыень Японииe баалаба гэжэ тэрэ һануулаа.

Японско арад атомна зэбсэг хэрэглэлгые эрид шангаар буруушаана гэжэ Мацумото мэдүүлбэ. Японско арад Хитадай Арадай Республикатай хани барисаата холбоо түргэнөөр һэргээхэ ябадалые ехээр һайшаана. Тиин мүнөөнэй конференци болбол Азиин арадуудай бэе бэедээ дүтэ бололгын тиимэл баяртай үндэһэ һуури мүн болоно.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн вьетнамска делегациин толгойлогшо Нгуен Ван Хуонг болбол Вьетнамай Демократическа Республика эбтэйгээр ажаһуулгын табан принципые бүрин гүйсэдөөр дэмжэнэ гэжэ мэдүүлбэ. Тэрэ иимэ дурадхал оруулаа гэбэл:

1) Женевскэ хэлсээнүүдые эбдэхэ зорилгоор Индо-Хитадай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй хэһэн хамаархалгада тус конференци эрид шангаар эсэргүүсэхэ, энэ хамаархалгые зогсоохо гэһэн эрилтэ табиха;

2) Женевскэ хэлсээнүүдые нарин шангаар сахихыень французска талаһаа эрихэ;

3) Зүүн-Урда Азида американска империалистнуудай байгуулһан сэрэгэй эзэрхэг түримхэй блогто эсэргүүсэн эрид шангаар тэмсэхэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн Сириин парламентын депутат Хусейн Мрейвид Дүтын Востогто англо-американска империалистнуудай хараалһан сэрэгэй эзэмдэлгын түсэбүүд тухай, арабска арадуудай бүлые хахалан хубааха, тэдэниие сэрэгэй блогуудта татан оруулха гэһэн һэдэлгэнүүд тухай тодорхойгоор тогтон хэлэбэ.

Апрелиин 7-ной үглөөнэй заседани дээрэ Индиин элитэ эрдэмтэ физик Мегнад Саха тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

ДЕЛИ, апрелиин 8. (ТАСС). Апрелиин 7-до конференциин үдэрэй заседани КНР-эй делегациин толгойлогшо Го-Мо-жогой түрүүлэлтэ доро нээгдэбэ.

Эгээн түрүүшээр Цейлоной делегат К. Ваикунтхавасан үгэ хэлэбэ. Колонизаторнуудта эсэргүүсэн арад зоной тэмсэжэ байһан Индо-Хитадта солдадуудые ба буу зэбсэгүүдые асархын тула Цейлоной территори дээрэ агаарай-сэрэгэй базануудые ашаглажа, тэрэ ороной бэеэ даанхай байдалые США-гэй хэрзэгы муухайгаар эбдэжэ байһан тухай һануулба. Хитадай Арадай Республикатай худалдаа наймаанай хэлсээе Цейлоной баталһанайнь түлөө хэһээлтэ болгон Цейлондо экономическа хашалта США тэрэшэлэн хэжэ байна.

Цейлондо империалистнуудай хэжэ байһан хашалтые зогсоохо, тус орон дотор байгуулагдаһан гадаадын сэрэгэй базануудые үгы хэхэ ябадалда туһалхыень тус конференциие Цейлоной делегат уряалаа.

Конференцидэ хабаадагшад баатарлиг корейскэ арадай түлөөлэгшэ Пак Ден Ай гэгшые илангаяа баяртайгаар угтаба.

Иимэ пунктнуудтай резолюциие конференциин абахыень Пак Ден Ай дурадхаа гэбэл: 1) корейскэ асуудалые шиидхэхын тула уласхоорондын конференциие шадаалһаа түргэнөөр зарлаха, хамаата оронууд, илангаяа Азиин оронууд тэрээндэ хабаадалсаха; 2) национальна нэгэдэлгэ тухай асуудалые шиидхэхэ эрхэ кореецүүдтэ өөһэдтэнь олгогдохо ёһотой гэһэн принципые баталха; 3) Корейдэ гадаадын сэрэгүүдэй байлгань Корейн дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха, корейскэ арадые богоолшолхо ябадалда хүргэхэ байһыень хараадаа абажа, гадаадын бүхы сэрэгүүдые Корейһээ шадаалһаа түргэнөөр гаргаха; 4) Корейдэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ сахиха ба Урда Корейдэ буу зэбсэгүүдые Холбоото Штадуудай ехээр абаашалгые дары зогсоохо, ушарынь энэ хадаа Корейдэ шэнэ дайнай болохо аюулые ехэдхэхэ байна».

Ливанай социалистическэ прогрессивнэ партиин ударидагша Джумблат Азиин арадуудай хэрэгүүдтэ империалистнуудай хамаархалга тухай тогтон хэлэбэ. Баруун гүрэнүүдэй политическэ сэхэ хашалта хэһэн дээрэһээ боложо, Иорданида ба Иргата парламентнууд тараагдаа, мүн эдэ оронуудай арадуудай демократическа эрхэ сүлөөнүүд ехээр хаһагдаа гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Мүнөөнэй национальна правительствые унагааха зорилгоор Сиридэ хашалта хэгдэжэ байһан тухай ливанска делегат хэлэбэ. Арабска оронуудай түлөөлэгшэдэй үмэнэһөө Джумблат хадаа «Французска колониализмда эсэргүү Марокын, Альжирай ба Тунисай арабуудай тэмсэл дэмжэхыень» конференцидэ дурадхаба.

Үдэрэй заседани дээрэ Монгол Арадай Республикын наукануудай академиин президент Джагварал, Иорданиин парламентын депутат Абдель Кадер Ас-Салех, арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Сайфуддин Азизов, Японии делегат Токийска университедэй профессор, атомна физикын талаар мэргэжэлтэ Горо Томинага гэгшэд тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

Апрелиин 7-ной үдэшэлэн конференциин делегадуудай хүндэлэлдэ хэдэн уулзалга болобо.

Индийскэ делегат Анап Сингхын элидхэл

Шэнэ Азиин һэргэлгэ хадаа түүхэтэ удхашанартай событи мүн гэжэ Анап Сингх хэлэбэ. Тухайлхада 300 жэлэй турша дотор гадаадын эзэд өөһэдынгөө зорилгые бэелүүлэн, Азиин арадуудай хуби заяае шиидхэжэ байгаа. Һэргэн болоһон Ази мүнөөдэр ажабайдалай эршэ хүсөөр дахин дүүрэнхэй байна. Бидэнэр хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ гэһэн эрмэлзэлгээр зоригжонхой байнабди. Манай ара талада, манай хуби заяае шиидхэхые хэндэшье, хэзээдэшье зүбшөөхэгүйбди.

1954 ондо Индиин ба Хитадай Арадай Республикын премьернүүд Нерүгэй болон Чжоу Энь-лайн хамтадаа хэһэн мэдүүлгэ тухай элидхэлшэ һануулба.

Хүнүүдые олоорнь хюдаха буу зэбсэг хорихо тухай асуудалаар Анап Сингх иимэ дурадхалнуудые оруулаа: 1) хүнүүдые олоорнь хюдаха буу зэбсэг үйлэдбэрилгэ хоригдохо ёһотой; 2) тэрэнэй мүнөө байһан запасууд усадхагдаха ёһотой; 3) энэ зэбсэгэй үйлэдбэрилгые хорихо тухай уласхоорондын хэлсээнэй баталагдаха хүрэтэр энэ талаар саашадаа туршалга хэхые болюулха тухай хэлсээн түйлагдаха ёһотой.

Удаа тээнь Анап Сингх Азиин оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ гадаадын хамаархалга ба колониализмын асуудал тухай тогтон хэлэбэ.

Үни удаан тэмсэлэй һүүлээр Азиин арадуудай олонхинь эсэстээ сүлөөтэй болоо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гэбэшье, колонизаторнуудай дарлалта доро үшөөл байһан арадууд Азида ба дэлхэйн бусад хубинуудта бии юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ Женевэдэ Индо-Хитад тушаа түйлагдаһан хэлсээнүүд хадаа хэлсээ хэхэ аргын ашагтай байһаниие харуулаа, энэ ороной түүхэдэхи бузар хуудаһанда эсэс табяа гэжэ тэмдэглээд, Анап Сингх Женевскэ хэлсээнүүдые нарин шангаар дүүргэхэ гэжэ уряалба. Индо-Хитадай хэрэгүүдтэ гадаадын хамаархалга үгы болгогдохо ёһстой гэжэ эринэбди. Эблэрэлгэ тухай хэлсээ эбдэлтые буруушаанабди, тэрэнэй үнэн сэхээр дүүргэгдэхые эринэбди.

Баруун Ириан тушаа индонезийскэ арадай эрилтые дэмжэжэ, мүн энэ территори Индонезиин таһаршагүй хубинь мүн гэжэ тэмдэглээд, Анап Сингх Тайвань тухай асуудалда оробо. Тайвань тухай асуудал Дальна Востогтохи оршон байдалые хүндэрүүлнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Американска бүхы сэрэгүүдые Тайваньһаа ба Хитадай эрье шадарай аралнуудһаа гаргаха, тэдэ аралнуудые Хитадта дары бусаан үгэхэ гэһэн эрилтэ табинабди!

Тэрэнэй һүүлээр Анап Сингх Гоадахи байдал тухай тогтон хэлэбэ. Португалиин зонхилолго доро мүнөө байһан энэ багахан газар хадаа Индиин таһаршагүй хубинь гээшэ гэжэ тэрэ хэлээ. Гоагай амгалан арад зондо эсэргүүгээр португальска засагаархидай хэрэглэжэ байһан бузар методүүдые элидхэлшэ буруушаан шүүмжэлбэ.

Өөрынгөө эрхэ сүлөө ба наци... нальна бэеэ даанхай байдалай т... лөө Малайн, Кениин, Хойто Аф... кын арадуудай тэмсэлтэй холбоо... асуудалнуудта тогтохо зуура... Анап Сингх өөрынгөө национал... правительствые байгуулха арга б... ломжо Малайн арадта үгтэхэ ё... той гэжэ мэдүүлбэ. Богоолшолоо... һон арадуудта эрхэ сүлөө хаа х... нагүй үгтэхэ ёһотой гэһэн эрил... табинабди. Азиһаа гадаадын б... сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ х... бди. Эдэ оронуудай дотоодын хэ... гүүдтэ гадаадын ямаршье хама... халгые зогсоохо эрилтэ табинаб...

Азида сэрэгэй базануудые б... гуулжа, Азиин арадуудые өөһэд... гөө сэрэгэй союзуудта хабааду... хые эрмэлзэжэ байһан импер... листнуудай һанаашалгые элидх... шэ буруушаан шүүмжэлбэ.

ООН-до эзэлхэ ёһотой һуури... Хитадай Арадай Республикада ү... хэ, чанкайшистска бүлэгэй т... лэгшые ООН-һоо зайлуулха г... элидхэлшэ эрибэ.

Корейн амгалан нэгэдэлгэ т... эрилтэ табижа, Анап Сингх бол... корейскэ арад өөрынгөө хуби за... өөрөө шиидхэхэ бодото эрхэтэй... гэжэ тэмдэглэбэ. Корейн террито... һоо гадаадын бүхы сэрэгүүдые... гаха эрилтэ хэнэбди. Өөры... ороной нэгэдэлгэ түйлахын тула б... хы хүсэеэ зорюулхыень Корейн х... то зүгэй, мүн урда зүгэй хүтэл... рилхы ажал-ябуулагшадые ба... дые уряалнабди.

Элидхэлшэ зарим оронуудта... рэглэгдэдэг расова доромжол... буруушаан шүүмжэлбэ, эбтэй... ажаһуулгын табан принципү... тус тустань тодорхойгоор шэнж... бэ. Тэдэ принципүүд «энэ конфе... циин зорилгые» харуулна гэжэ... рэ тэмдэглэбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Анап Си... суглаагшадта хандан иигэжэ хэ... бэ: Ахадүүнэр-азинхид! Эндэ би... нэр түүхэтэ шэнэ саг үсын бо... дээрэ уулзаабди. Бидэнэр тон... тэй сэнгээр олдоһон эрхэ сүлөө... хихын түлөө тэмсэнэбди, энэ сүл... дахяад хэзээдэшье алдахагү... Бидэнэр эб найрамдалай хэр... үнэн сэхэ байнабди, ушарынь... найрамдал хадаа Азиин дотоо... зорилго болоно.

Го Мо-жогой хэлэһэн үгэ

Нэмэлтэ элидхэл хэһэн КНР-эй түлөөлэгшэ Го Мо-жо д-р Анап Сингхын элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ табихые дурадхаба. Эбтэйгээр ажаһуулгын табан принцип тушаа хитад арадай үзэл бодолые тайлбарилаад, тус элидхэлдэ нэмэлтэ оруулха хүсэлтэй байнаб гэжэ Го Мо-жо хэлэбэ. КНР-эй соносхогдоһон үдэртэ бидэнэр хадаа тэгшэ эрхын, хэн хэндээ ашагтай байлгын, территориин бүрин бүтэниие ба бэеэ даанхай байдалые хэн хэнээ хүндэлэлгын үндэһэ һуури дээрэ бусад оронуудтай харилсаа тогтоохые хүсэнэбди гэжэ мэдүүлһэн байгаабди. Уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулгада шэглүүлэгдэһэн КНР-эй амгалан политикые гэршэлһэн тодорхой баримтануудые Го Мо-жо дурадхаба.

Гэбэшье, зарим оронуудай засагай ударидагшад эбтэйгээр ажаһуулгын принципүүдтэ тон дурагүйгөөр хандана гэжэ Го Мо-жо хэлэбэ. Эбтэйгээр ажаһуулга хадаа «хара мэхэтэ шэнэ үгэ» мүн гэжэ Джон Фостер Даллес зааба. Иимэ мэдүүлгын шалтагааниинь юу болоноб гэбэл, эбтэйгээр ажаһуулгын үзэл бодол хадаа Вашингтоной зонхилогшодой ябуулдаг «хүсэ хэрэглэлгын» политикаһаа тад ондоо байна. США дэлхэйн 50 оронуудта сэрэгэй базануудые байгуулаа. Сэрэгэй блогуудые байгуулжа, тэдэнэр европеецүүдтэ эсэргүүгээр дайлалдахыень европеецүүдые, азиинхидта эсэргүүгээр дайлалдахыень азиинхидые баалаха гэжэ оролдоно. Азиие эзэмдэлгэ ба эндэ колониальна шэнэ хүсэ байгуулга хадаа дэлхэйе эзэмдэхэ зорилготой американска политикын хубинь гээшэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые шанпадхажа байһан тайваньска асуудал тухай тогтон хэлэхэ зуураа, КНР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ США-гэй хамаархалга энэ түгшүүрилэй шалтагааниинь болоно гэжэ Го Мо-жо харуулба. Хитад арад территориингоо бүрин бүтэн байлгые ба өөрынгөө национальна аюулгүй байдалые хангаха ёһотой. Энэ хадаа манай уялга гээшэ. Гоае Индитэй нэгэдүүлгэ манай индийскэ ханинарай уялгань, тиихэдэ Баруун Ирианиие бусаан абалга—Индонезидэхи манай ханинарай уялгань тэрэшэлэн болоно. «Эб найрамдал сахихые халуунаар эрмэлзэжэ байһан болобошье, бидэнэр эб найрамдал түйлахын тула өөһэдынгөө территориие хэзээдэшье үгэхэгүйбди. Дайнда эсэргүүсэхээр эрид шиидэнхэй б... башье, бидэнэр дайнай ямаршье... налтаһаа айнагүйбди. Өөһэды... национальна бэеэ даанхай ба... лые ба сүлөөе хэзээдэшье алд... гүйбди» гэжэ Го Мо-жо мэдүү...

«Бидэнэр Тайваньска асууд... эбэй ёһоор шиидхэхэ ябадалые... шэн хэлсэхэһээ арсанагүйбди... Г... шье, энээнэй тулада тус ар... США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые г... ха болоно. Эбтэйгээр ажаһуу... табан принципүүдэй үндэһөөр Т... ваниин проблемэ, мүн уласхо... дын ямаршье асуудал шиидхэ... болохо юм гэжэ тоолонобди.

Үгынгөө түгэсхэлдэ, Го Мо-жо... тад арадай үмэнэһөө иимэ дура... нуудые оруулба:

1. Бидэнэр эбтэйгээр ажаһуу... табан принципүүдые дэмжэн... эдэ принципүүдые һайшааха... бүхы правительствонуудые, т... шын ээлжээндэ Азиин оро... правительствонуудые уряалнаб...

2. Хүнүүдые олоор хюда... ядерна, бактериологическа боло... мическэ зэбсэгтэ эсэргүү эрид... гаар тэмсэхэ ба нэгэдэхэ гэжэ А... бүхы арадуудые уряалнабди.

3. а) Хитадай дотоодын хэрэг... США-гэй хамаархалгые зогс... Тайваньһаа ба Тайваньска хоол... американска бүхы хүсэнүүдые г... ха гэһэн эрилтэ табиха; б) И... Хитадта эблэрэлгэ тухай хэ... Женевскэ зүблөөндэ хабаадаһа... хы оронуудай нарин зүбөөр с... эбэй ёһоор нэгэдэхэ гэһэн Инд... тадай арадуудай эрмэлзэлгые... гаха; в) Корейн амгалан нэгэд... асуудалнууд тушаа уласхоо... конференциие хамаата гүрэ... ба Азиин нейтральна оронууда... баадалгатайгаар ойрын сагта... ха гэһэн эрилтэ табиха; Корей... даадын бүхы сэрэгүүдые гаргаа... рейдэ эблэрэлгэ тухай хэлсээ... гэдэ эсэргүүсэн тэмсэхэ гэжэ А... бүхы арадуудые уряалнабди.

4. Азиинхидта эсэргүү тэм... тула азиинхидые ашаглаха гэһ... рилготой СЕАТО ба сэрэгэй б... блогуудые байгуулха түсэб... эсэргүүсэн тэмсэхыень Азиин... дуудые уряалнабди.

Азиин арадууд бүгэдэниитэ... найрамдалые хамгаалха, хүн т... тэнэй ажана байдалые дээшэлү... хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ юм... батаар найдажа байһанаа Го М... мэдүүлбэ.

Редактор Д. Л. ЛОБСА...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 3... культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00427. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР Зак. №